

การศึกษาเรื่อง สถานการณ์การค้าข้าวและ โอกาสการพัฒนาสินค้าข้าวไทย

คำนำ

“ข้าว” เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย ซึ่งสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างต่อเนื่อง ล่าสุดปี 2567 ไทยส่งออกข้าวเป็นมูลค่ามากกว่า 2.26 แสนล้านบาท ส่งผลต่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) อย่างไรก็ดี สถานการณ์การผลิตและการค้าสินค้าข้าวโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมาก โดยมีผู้เล่นเพิ่มขึ้นและการค้าข้าวเป็นระบบตลาดแบบเสรี ทำให้แต่ละประเทศที่เป็นผู้ส่งออกข้าวสำคัญต่างเร่งพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้การแข่งขันในตลาดข้าวของโลกทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ไทยสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) ของสินค้าข้าวในหลายประเทศ และสูญเสียตำแหน่งประเทศที่ส่งออกข้าวเป็นอันดับ 1 ของโลกไป

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) เล็งเห็นถึงความสำคัญของธุรกิจการค้าข้าวทั้งระบบ จึงได้ทำการศึกษา “สถานการณ์การค้าข้าวและโอกาสการพัฒนาสินค้าข้าวไทย” โดย สนค. ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ด้านการผลิตและการค้าข้าวทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก ชี้ปัญหา อุปสรรค และความท้าทายของข้าวไทย ทั้งด้านความสามารถในการแข่งขัน และความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พร้อมทั้งสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดข้าวไทยในตลาดข้าวโลก และตัวอย่างการปรับตัวและมาตรการเกี่ยวกับสินค้าข้าวของประเทศผู้ผลิตและนำเข้า เพื่อรักษาเสถียรภาพด้านการค้าของสินค้าภายในประเทศ รวมถึงจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการสร้างเสถียรภาพของสินค้าข้าว เพื่อให้ข้าวไทยสามารถเติบโตได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

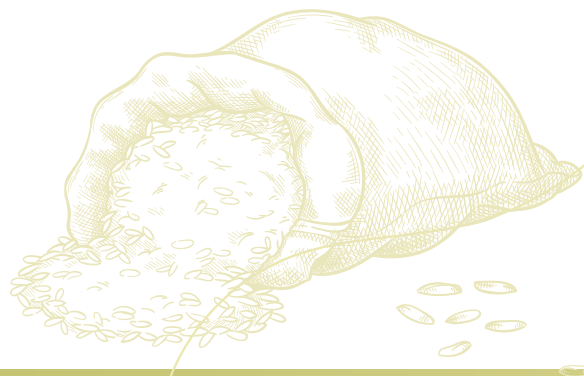

คณะผู้จัดทำ

มีนาคม 2568

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	1
บทที่ 1 บทนำ	4
บทที่ 2 สถานการณ์การผลิตข้าวโลก	9
บทที่ 3 สถานการณ์การค้าข้าวโลก	12
บทที่ 4 โครงสร้างราคาข้าวและสถานการณ์ราคาข้าว	20
บทที่ 5 ความสามารถในการแข่งขันของข้าวไทย	22
บทที่ 6 ปัญหา อุปสรรค และผลกระทบของการผลิต/ค้าข้าว	32
บทที่ 7 ปัจจัยที่มีผลต่อราคาข้าว	35
บทที่ 8 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	37
บรรณานุกรม	38
ภาคผนวก	39

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

“ข้าว” เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อไทย เนื่องจาก เป็นสินค้าเกษตรส่งออกหลักของประเทศ และมีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด (64.08 ล้านไร่) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.4 ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด (147.73 ล้านไร่) โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพปลูกข้าวหรือชาวนา 5.17 ล้านครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 67.2 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรทั้งหมด

ด้านสถานการณ์ข้าวในตลาดโลก กระทรวงเกษตรสหรัฐ (United States Department of Agriculture: USDA) รายงานว่าการผลิตข้าวของโลกในปีการผลิต 2567/68 มีปริมาณ 795.78 ล้านตัน ข้าวเปลือก ขยายตัวร้อยละ 2.0 เมื่อเทียบกับปีการผลิต 2566/67 หรือคิดเป็น 532.66 ล้านตันข้าวสาร ขยายตัวร้อยละ 2.0 เมื่อเทียบกับปีการผลิต 2567/68 โดยประเทศที่ผลิตข้าวมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ อินเดีย จีน บังกลาเทศ อินโดนีเซีย และเวียดนาม มีปริมาณการผลิต 145.27 145.00 36.60 34.00 และ 26.5 ล้านตันข้าวสาร ตามลำดับ ขณะที่ไทยมีผลผลิตมากเป็นอันดับ 6 มีปริมาณ 20.10 ล้านตันข้าวสาร ขยายตัวร้อยละ 0.5 เมื่อเทียบกับปีการผลิต 2566/67

พื้นที่เพาะปลูกข้าวโลกปีการผลิต 2567/68 เท่ากับ 1,053.69 ล้านไร่ ขยายตัวร้อยละ 1.5 เมื่อเทียบกับปีการผลิต 2566/67 โดยประเทศที่มีพื้นที่การผลิตสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ อินเดีย จีน บังกลาเทศ อินโดนีเซีย และไทย มีพื้นที่เท่ากับ 312.50 181.29 71.25 70.00 และ 66.88 ล้านไร่ ตามลำดับ

ผลผลิตข้าวต่อไร่เฉลี่ยของโลกปีการผลิต 2567/68 เท่ากับ 755.2 กิโลกรัมต่อไร่ ขยายร้อยละ 0.4 เมื่อเทียบกับปีการผลิต 2566/67 โดยผู้ส่งออกข้าวสำคัญ ได้แก่ อินเดีย ไทย เวียดนาม ปากีสถาน และกัมพูชา มีปริมาณผลผลิตต่อไร่เท่ากับ 696.0 456.0 976.0 632.0 และ 531.2 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ส่วนปริมาณข้าวสำรองปลายปีการผลิต 2567/68 เท่ากับ 181.51 ล้านตัน ขยายตัวร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับปีการผลิต 2567/68 ประเทศที่มีปริมาณข้าวสำรองมากที่สุด ได้แก่ จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย เท่ากับ 103.50 44.00 4.37 3.70 และ 2.66 ล้านตัน ตามลำดับ

การบริโภคและความต้องการข้าวของโลก ปี 2567/68 ปริมาณ 527.45 ล้านตัน ขยายตัวร้อยละ 1.4 ประเทศที่มีการบริโภคมากที่สุด 10 อันดับแรก มีปริมาณรวม 419.03 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 79.44 ของปริมาณการบริโภคทั้งหมดของโลก ประเทศที่บริโภคข้าวมากที่สุด ได้แก่ จีน อินเดีย บังกลาเทศ อินโดนีเซีย และเวียดนาม มีปริมาณการบริโภค 145.88 121.00 38.00 36.60 และ 22.40 ล้านตัน ตามลำดับ

ราคาข้าวของโลกในประเทศผู้ส่งออกสำคัญ ปี 2565 – 2567 พบว่า ราคาข้าวแต่ละชนิด มีปรับตัวเพิ่มขึ้น จากความต้องการบริโภคข้าวของโลกที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับผลผลิตข้าวทั่วโลกลดต่ำลง

จากผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญ และอินเดียผู้ส่งออกรายใหญ่ลดปริมาณการส่งออกข้าวขาว และปลายข้าว รวมถึงขึ้นภาษีส่งออกข้าวหนึ่ง ขณะที่ข้าวคุณภาพสูงอย่างบาสมายังส่งออกได้ตามปกติ ทำให้ราคาข้าวหอมมะลิมีราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นน้อยกว่าข้าวชนิดอื่น เมื่ออินเดียยกเลิกมาตรการค้าข้าว ส่งผลให้ราคาข้าวขาว และข้าวหนึ่งโลกปรับตัวลดลง และเมื่อพิจารณาราคาส่งออกข้าวของไทย พบว่ามีราคาสูงกว่าประเทศคู่แข่งมาก

ปริมาณการนำเข้าข้าวของโลก ปี 2567 มีปริมาณ 56.17 ล้านตัน ขยายตัวร้อยละ 8.6 เมื่อเทียบกับปี 2566 ประเทศที่มีปริมาณการนำเข้าสูงที่สุด ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม เบนิน และอิรัก ตามลำดับ ส่วนมูลค่าการนำเข้าข้าวของโลก ปี 2567 เท่ากับ 37,246.1 ล้านเหรียญสหรัฐ ขยายตัวร้อยละ 12.7 เมื่อเทียบกับปี 2566 ประเทศที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงที่สุด ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ซาอุดีอาระเบีย อิรัก และสหรัฐฯ ตามลำดับ

ปริมาณการส่งออกข้าวของโลก ปี 2567 มีปริมาณ 56.86 ล้านตัน ขยายตัวร้อยละ 3.9 เมื่อเทียบกับปี 2566 ประเทศที่มีปริมาณการส่งออกสูงที่สุด ได้แก่ อินเดีย ไทย เวียดนาม ปากีสถาน และสหรัฐฯ ตามลำดับ ส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวของโลก ปี 2567 เท่ากับ 37,778.7 ล้านเหรียญสหรัฐ ขยายตัวร้อยละ 14.1 เมื่อเทียบกับปี 2566 ประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุด ได้แก่ อินเดีย ไทย ปากีสถาน เวียดนาม และสหรัฐฯ ตามลำดับ

สำหรับสถานการณ์ข้าวไทย ปีการผลิต 2567/68 ไทยมีพื้นที่ปลูกข้าว 74.03 ล้านไร่ ขยายตัวร้อยละ 2.5 เมื่อเทียบกับปีการผลิต 256/67 (ข้าวนาปี 62.02 ล้านไร่ และข้าวนาปรัง 12.01 ล้านไร่) โดยมีปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกทั้งหมด 34.87 ล้านตันข้าวเปลือก (ข้าวนาปี 62.02 และข้าวนาปรัง 12.01 ล้านตันข้าวเปลือก ตามลำดับ) ขยายตัวร้อยละ 4.12 และมีผลผลิตต่อไร่ 471 กิโลกรัม (ข้าวนาปี 435 กิโลกรัม และข้าวนาปรัง 655 กิโลกรัม)

การผลิตข้าวของไทย ข้าวนาปีจะให้ผลผลิตมากในเดือนพฤศจิกายน ร้อยละ 65.55 ของปริมาณผลผลิตข้าวนาปีทั้งหมด และปลูกมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น อุบลราชธานี นครราชสีมา สุรินทร์ ร้อยเอ็ด และศรีสะเกษ เป็นต้น สำหรับข้าวนาปรังจะมีผลผลิตมากในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม และปลูกมากในภาคกลาง เช่น สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา พิษณุโลก พิจิตร และนครสวรรค์ เป็นต้น

การส่งออกข้าวไทยปี 2567 มีปริมาณการส่งออก 9.95 ล้านตัน ขยายตัวร้อยละ 13.4 เมื่อเทียบกับปี 2566 คิดเป็นมูลค่า 6,433.9 ล้านเหรียญสหรัฐ (225,656 ล้านบาท) ขยายตัวร้อยละ 25.0 เมื่อเทียบกับปี 2566 โดยข้าวที่ไทยมีปริมาณและมูลค่าการส่งออกมากที่สุด ได้แก่ ข้าวขาว ข้าวหอมมะลิ ข้าวหนึ่ง ปลายข้าว ข้าวเหนียว และข้าวกล้อง ตามลำดับ ส่วนประเทศคู่ค้าหลักของไทย ปี 2567 พบว่า

ไทยส่งออกข้าวไปสหรัฐฯ คิดเป็นมูลค่ามากที่สุด รองลงมา คือ อินโดนีเซีย อิรัก แอฟริกาใต้ และฟิลิปปินส์ ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนร้อยละ 12.5 12.2 9.4 7.4 และ 5.2 ของมูลค่าการส่งออกข้าวไทย

ปัญหาสำคัญของการค้าข้าวของไทย ได้แก่ (1) แหล่งน้ำไม่เพียงพอ จำนวนรอบในการเพาะปลูกน้อย (2) พื้นที่เพาะปลูกขนาดเล็ก ทำให้ต้นทุนการจัดการพื้นที่สูง (3) เกษตรกรสูงวัย มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น เกษตรกรวัยทำงานมีสัดส่วนลดลง (4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อผลผลิตที่ผันผวน (5) รายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีความไม่แน่นอน (6) การบริโภคข้าวของโลกมีแนวโน้มลดลง (7) ขาวนาและองค์กรชาวนายังไม่เข้มแข็ง (8) การผลิตข้าวยังมีประสิทธิภาพต่ำ (9) ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และ (10) ประเทศผู้นำเข้าหลายประเทศเร่งส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวของประเทศให้มากขึ้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวราคาสินค้าข้าว ประกอบด้วย (1) ผลิตภัณท์มวลรวมภายในประเทศของผู้นำเข้า (2) ราคาเอฟโอบี (F.O.B) ของสินค้าข้าวไทย เนื่องจากไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับ 2 ของโลก ครองส่วนแบ่งทางการตลาดสินค้าข้าวประมาณร้อยละ 14 ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออกข้าวไทย จึงส่งผลต่อราคาตลาดข้าวโลก (3) ราคาสินค้าข้าวในประเทศ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น กรณีที่ความต้องการสินค้าสูงขึ้น ก็จะส่งผลให้ราคาปรับตัวสูงขึ้น (4) อัตราแลกเปลี่ยนหรือการที่ค่าเงินบาทมีการอ่อนค่าหรือแข็งค่า จะส่งผลต่อราคาสินค้าของไทยที่จำหน่ายในต่างประเทศ เช่น หากเงินบาทอ่อนค่าลงจะทำให้ราคาสินค้าไทยในต่างประเทศถูกลง (5) อุปทานสินค้าข้าวในตลาดโลก หากมีปริมาณมาก จะกดดันให้ราคาตลาดโลกปรับตัวลดลง (6) นโยบายของรัฐบาล (7) ภัยธรรมชาติ และ (8) ปัจจัยด้านจิตวิทยาและการคาดการณ์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสร้างเสถียรภาพการค้าสินค้าข้าวของไทย ได้แก่ (1) การวางแผนปรับปรุงพื้นที่ปลูกข้าวและเพิ่มผลผลิตต่อไร่ (2) การบริหารจัดการน้ำ เนื่องจากมีพื้นที่ปลูกข้าวในเขตชลประทานสัดส่วนเพียงร้อยละ 32 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำและชลประทานให้ทั่วถึงครอบคลุม จะช่วยเพิ่มผลผลิตข้าวต่อพื้นที่ (3) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น ปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูกของชาวนาให้สอดคล้องกับลักษณะของชุดดิน และสภาพภูมิอากาศ (4) การรักษาเสถียรภาพราคาข้าว เช่น การส่งเสริมเกษตรกรพันธสัญญา การประกันภัยพืชผลทางการเกษตร และการอุดหนุนของภาครัฐในด้านต่าง ๆ และ (5) การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนโดยภาครัฐ ทำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผลิตและยกระดับการค้าตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าข้าว

บทที่ 1 บทนำ

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของไทย มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบกิจกรรมการเพาะปลูกข้าว 5.17 ล้านครัวเรือน (นาปี 4.52 ล้านครัวเรือน และนาปรัง 0.65 ล้านครัวเรือน) (กรมการข้าว, 2568) คิดเป็นร้อยละ 67.2 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกร (7.69 ล้านครัวเรือน) (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568) และจำนวนพื้นที่ถือครองเพื่อทำการเกษตรในประเทศทั้งหมด 147.73 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) ในปี 2566 พบว่า เป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าว 64.08 ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.4 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (พืชสวน ร้อยละ 27.9 พืชไร่ ร้อยละ 20.1 และกิจกรรมอื่น ๆ ร้อยละ 8.7)

แหล่งผลิตสำคัญ ข้าวนาปี: เพาะปลูกมากในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีสัดส่วนร้อยละ 49.68 30.20 19.11 และ 1.01 ของผลผลิตข้าวนาปีทั้งหมด ตามลำดับ จังหวัดที่ผลผลิตมาก ได้แก่ อุบลราชธานี นครสวรรค์ และนครราชสีมา มีสัดส่วน ร้อยละ 5.39 5.15 และ 4.55 ของผลผลิตข้าวนาปีทั้งหมด ข้าวนาปรัง: เพาะปลูกมากในเขตพื้นที่ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีสัดส่วน 46.79 36.69 15.83 และ 0.69 ของผลผลิตข้าวนาปรังทั้งหมดตามลำดับ จังหวัดที่ผลผลิตมาก ได้แก่ สุพรรณบุรี อุทัย และพิษณุโลก มีสัดส่วน ร้อยละ 9.23 7.06 และ 6.44 ของผลผลิตข้าวนาปรังทั้งหมด

จำนวนโรงสีข้าวในประเทศไทย มีจำนวน 1,684 แห่ง ภาคกลางมากที่สุด 635 แห่ง (สัดส่วน ร้อยละ 37.71) รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 500 แห่ง (ร้อยละ 29.69) ภาคเหนือ 459 แห่ง (ร้อยละ 27.26) และภาคใต้ 90 แห่ง (ร้อยละ 5.34) ส่วนจังหวัดที่มีโรงสีข้าวมากที่สุด ได้แก่ นครสวรรค์ สุพรรณบุรี นครปฐม นครราชสีมา และเชียงใหม่ มีจำนวน 106, 99, 70, 58 และ 54 แห่ง ตามลำดับ

1.1 ชนิดของข้าว

ชนิดของข้าวสามารถแบ่งออกตามถิ่นกำเนิดและความนิยมบริโภคได้ 2 ชนิด คือ ข้าวแอฟริกา (*Oryza glaberrima* Steud.) และข้าวเอเชีย (*Oryza sativa* L.) ส่วนมากข้าวที่ปลูกทั่วโลกเป็นข้าวเอเชีย ซึ่งข้าวเอเชีย แบ่งเป็นชนิดย่อยได้อีก 3 กลุ่ม ตามลักษณะและพื้นที่ปลูก ดังนี้ กลุ่ม 1 ข้าวอินดิกา (Indica) มีลักษณะเมล็ดยาวรี ต้นสูง เป็นข้าวที่ปลูกในเอเชียเขตร้อน ตั้งแต่ จีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไทย อินโดนีเซีย อินเดีย และศรีลังกา กลุ่ม 2 ข้าวจาปอนิกา (Japonica) มีลักษณะเมล็ดป้อมกลมรี ต้นเตี้ย เป็นข้าวที่ปลูกในเขตภูมิอากาศอบอุ่นและเขตร้อนบนที่ราบสูง เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี จีน ไต้หวัน รัสเซีย สหภาพยุโรป และสหรัฐฯ ตลาดนำเข้าใหญ่ คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน และยุโรป โดยข้าวจาปอนิกานิยมสำหรับทำขนมหวาน เช่น พุดดิ้ง และ กลุ่ม 3 ข้าวจาวานิกา (Javanica) เป็นข้าวลักษณะเมล็ดป้อมใหญ่ มีถิ่นกำเนิดแถบหมู่เกาะชวา โดยมีการปลูกและบริโภคเฉพาะท้องถิ่น

เช่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไต้หวัน ซึ่งไม่ได้รับความนิยมเพราะให้ผลผลิตต่ำ (กรมการข้าว, 2555) ดังนั้น ข้าวที่นิยมบริโภค ได้แก่ ข้าวอินดิกา และข้าวจาปอนิกา นอกจากนี้ การเพาะปลูกหรือการผลิตข้าวของโลกส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มอินดิกา เช่น ข้าวหอมมะลิที่ปลูกในประเทศไทย และข้าวบาสมาดิที่ปลูกบนเชิงเขาหิมาลัยในอินเดีย และปากีสถาน เป็นต้น (ณัฐธิดา และ อัครกฤตย์, 2566)

1.2 ส่วนแบ่งการค้าข้าวในตลาดโลก

ข้าวที่มีการผลิตทั่วโลกมี 4 ประเภท ได้แก่ (1) ข้าวอินดิกาหรือข้าวขาว (Indica rice) มีปริมาณการผลิตมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 64.0 ของปริมาณการผลิตข้าวในตลาดโลก ราคาของข้าวขาวแต่ละเกรดขึ้นอยู่กับสัดส่วนของข้าวหัก ข้าวขาวที่มีสัดส่วนของเมล็ดข้าวหักปริมาณน้อยจะมีราคาสูง และข้าวขาวราคาสูงจะมีสัดส่วนเมล็ดที่หักมาก (2) ข้าวหอม (Aromatic or Fragrant rice) มีปริมาณการผลิตในตลาดโลกร้อยละ 24.0 ของปริมาณการผลิตข้าวโลก (3) ข้าวจาปอนิกา (Japonica rice) มีปริมาณการผลิตในตลาดโลกร้อยละ 9.5 ของปริมาณการผลิตข้าวโลก และ (4) ข้าวเหนียว (Glutinous rice) มีปริมาณการผลิตในตลาดโลกร้อยละ 2.0 ของปริมาณการผลิตข้าวโลก (FAO, 2024)

ส่วนการซื้อขายข้าวทั่วโลกแบ่งออกเป็น 4 ชนิดหลัก ๆ ได้แก่ ข้าวเปลือก (HS Code: 100610) ข้าวกล้อง (HS Code: 100620) ข้าวขาว (HS Code: 100630) และข้าวหักหรือปลายข้าว (HS Code: 100640)

กลุ่มข้าวเปลือก มีมูลค่าการซื้อขายในตลาดข้าวโลกคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.7 ของการค้าข้าวโลก ประเทศผู้ส่งออกหลัก ได้แก่ กัมพูชา สหรัฐฯ และบราซิล คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.2 17.6 และ 11.7 ของมูลค่าการส่งออกข้าวเปลือกของโลก ตามลำดับ ประเทศผู้นำเข้าหลัก ได้แก่ เวียดนาม เม็กซิโก และเวเนซุเอลา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 31.3 10.2 และ 7.9 ของมูลค่าการนำเข้าข้าวเปลือกของโลก ตามลำดับ

กลุ่มข้าวกล้อง มีมูลค่าการซื้อขายในตลาดข้าวโลก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.5 ของการค้าข้าวโลก ประเทศผู้ส่งออกหลัก ได้แก่ ปากีสถาน อูรูกวัย และปารากวัย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.1 9.8 และ 8.5 ของมูลค่าการส่งออกข้าวกล้องของโลก ตามลำดับ ประเทศผู้นำเข้าหลัก ได้แก่ สหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ และเบลเยียม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.8 10.5 และ 9.5 ของมูลค่าการนำเข้าข้าวกล้องของโลก ตามลำดับ

กลุ่มข้าวขาว แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้าวขาวและข้าวหอม ซึ่งเป็นข้าวที่มีการซื้อขายมากที่สุดในตลาดโลก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80.5 ของการค้าข้าวโลก ประเทศผู้ส่งออกหลัก ได้แก่ อินเดีย ไทย และเวียดนาม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35.3 16.2 และ 14.5 ของมูลค่าการส่งออกข้าวขาวของโลก ตามลำดับ ส่วนประเทศผู้นำเข้าหลัก ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.0 5.8 และ 5.4 ของมูลค่าการนำเข้าของโลก ตามลำดับ ในปี 2567 ไทยเป็นผู้ส่งออกกลุ่ม

ข้าวขาวอันดับสองของตลาดข้าวโลก ครองส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 25.0 รองจากอินเดีย และไทยส่งออกข้าวขาว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 53.8 ของมูลค่าการส่งออกข้าวไทยทั้งหมด โดยตลาดหลักอยู่ในทวีปเอเชียและแอฟริกา ขณะที่ข้าวหอม แบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่ (1) ข้าว바สมาติ ผลิตในประเทศอินเดียและปากีสถานเป็นหลัก และ (2) ข้าวหอม มีแหล่งผลิตสำคัญอยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียน ผู้ผลิตหลัก เช่น ไทย เวียดนาม และกัมพูชา โดยทั้งข้าวบาสมาติและข้าวหอมจัดอยู่ในกลุ่มข้าวอินดิกาเช่นกัน ประเทศไทยถือเป็นผู้ส่งออกข้าวหอมมะลิตะมากที่สุดในโลก รองลงมา ได้แก่ เวียดนาม และกัมพูชา โดยไทยส่งออกข้าวหอมมะลิตะคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.9 ของมูลค่าการส่งออกข้าวไทยทั้งหมด มีตลาดส่งออกหลัก คือ สหรัฐฯ ฮองกง และจีน

กลุ่มข้าวหักหรือปลายข้าว มีมูลค่าการซื้อขายในตลาดโลก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.3 ของการค้าข้าวโลก ประเทศผู้ส่งออกหลัก ได้แก่ ไทย เมียนมา และปากีสถาน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.1 22.2 และ 11.5 ของมูลค่าการส่งออกข้าวหักของโลก ตามลำดับ ประเทศผู้นำเข้าหลัก ได้แก่ เซเนกัล จีน และเบลเยียม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.1 8.3 และ 7.3 ของมูลค่าการนำเข้าข้าวหักของโลก ตามลำดับ

1.3 ห่วงโซ่อุปทานของการผลิต/การค้าข้าวไทย

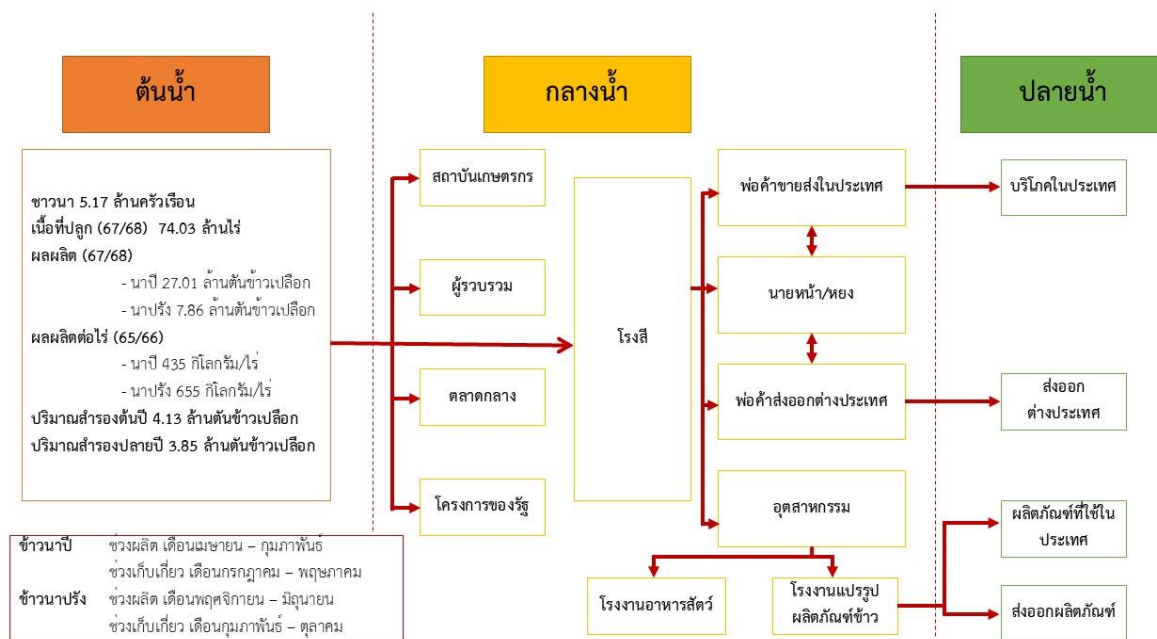
ภาพรวมโครงสร้างการผลิต แปรรูป และจัดจำหน่ายของข้าวในปัจจุบันแบ่งได้ 3 ชั้น ได้แก่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ดังแผนภาพที่ 1

ส่วนต้นน้ำ หมายถึงกระบวนการผลิตข้าวเปลือก มีชาวนาเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมหลัก มีปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ที่ดิน น้ำ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย เครื่องจักร และแรงงาน

ส่วนกลางน้ำ เริ่มตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้าวเปลือกผ่านหลายช่องทาง เช่น สถาบันเกษตรกรผู้รวบรวม ตลาดกลางหรือผ่านโครงการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาล จากนั้นข้าวเปลือกที่รวบรวมได้จะถูกนำไปสีแปรรูป ข้าวสารที่สีแปรแล้วสุดท้ายก่อนบรรจุจำหน่ายจะมีการตรวจวัดสิ่งเจือปนและตรวจจับโลหะปลอมปนกับข้าวสาร ตรวจสอบคุณภาพข้าวสารบรรจุถุง ก่อนจัดเก็บเพื่อรอการขนส่ง โดยจัดเก็บเป็นระเบียบแยกตามใบสั่งซื้อของลูกค้าแต่ละราย เช่น พ่อค้าขายส่งในประเทศ นายหน้า/หยิง ซึ่งทำหน้าที่เป็นคนกลางจัดหารวบรวมข้าวสารเพื่อส่งออกให้กับพ่อค้าส่งออกต่างประเทศ นอกจากนี้ ผลพลอยได้จากการสีข้าว เช่น รำข้าว แกลบ และสิ่งเจือปนอื่น ๆ จะถูกส่งต่อไปยังอุตสาหกรรมอื่น เช่น โรงงานอาหารสัตว์ หรือโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าว เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าในรูปผลิตภัณฑ์อื่น เช่น การผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว แป้งข้าวเจ้า น้ำมันรำข้าว เป็นต้น ส่วนแกลบสามารถนำไปผลิตเป็นเชื้อเพลิงชีวมวล หรือนำไปผสมทำวัสดุก่อสร้าง และวัสดุในอุตสาหกรรมอื่นได้ ดังนั้น โรงสีข้าวจึงมีบทบาทสำคัญในการแปรรูปวัตถุดิบจากผู้ผลิตไปเป็นสินค้าเพื่อขายให้แก่ผู้บริโภค โดยอาศัยระบบกลไกทางตลาด ทำการขายข้าวไปในประเทศเป็นหลัก และส่วนที่เหลือจะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ

ส่วนปลายน้ำ กระบวนการตลาดและจัดจำหน่ายข้าวสารไปยังผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ เป็นส่วนสำคัญที่กำหนดอุปสงค์ การกำหนดราคาการส่งออกข้าวสาร จะมีการกำหนดราคาซื้อขายล่วงหน้า (Forward Price) ของผู้ส่งออกข้าวไทยที่ไปเสนอขายให้ผู้ซื้อในต่างประเทศ แล้วใช้เป็นฐานกำหนดราคาซื้อข้าวเปลือกในช่วงเก็บเกี่ยว ซึ่งราคาของผู้ส่งออกนำมากำหนดราคาข้าวสารนี้มาจากการคาดการณ์อุปสงค์และอุปทานตลาดของฤดูกาลผลิตถัดไป ซึ่งราคาตกลงที่ผู้ส่งออกจะขายให้กับผู้ซื้อเมื่อเก็บเกี่ยวแล้ว ราคานี้เกิดจากการตกลงกันระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อเป็นรายไป ไม่มีการเปิดเผย

แผนภาพที่ 1: แผนผังโครงสร้างสินค้าข้าว

ที่มา: สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

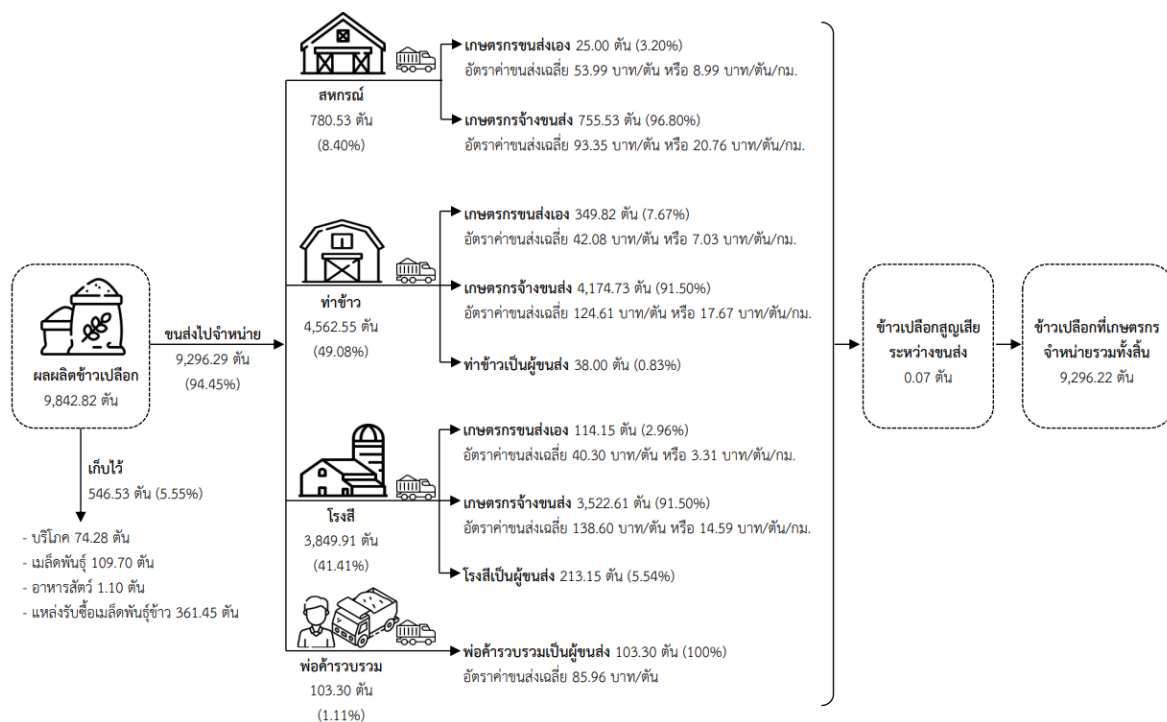
1.4 การกระจายผลผลิตและรูปแบบการขนส่งผลผลิตข้าวของไทย

กิจกรรมของเกษตรกรหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต พบว่า ร้อยละ 5.5 ของผลผลิตข้าวเปลือกจะถูกเก็บสำรองไว้ และข้าวเปลือกร้อยละ 94.5 เกษตรกรจะจำหน่ายให้กับแหล่งรับซื้อในพื้นที่ซึ่งใกล้ที่สุดและให้ราคาสูงก่อน (ส่วนมากจะจำหน่ายให้แหล่งรับซื้อไม่เกิน 10 กิโลเมตรจากแหล่งผลิต) ซึ่งจะขนส่งไปแหล่งรับซื้อทันที โดยไม่ลดความชื้นก่อนจำหน่าย เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่ตากหรือโรงเก็บรักษา ทั้งนี้ สามารถจำแนกแหล่งรับซื้อได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์ ทำข้าว โรงสี และพ่อค้ารวบรวม

สัดส่วนจำหน่ายข้าวของเกษตรกรไปแหล่งรับซื้อ มีการจำหน่ายให้ผู้ประกอบการทำข้าวมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 49.08 ของผลผลิตข้าวเปลือกทั้งหมด รองลงมา คือ โรงสี (สัดส่วนร้อยละ 41.41) สหกรณ์ (ร้อยละ 8.40) และพ่อค้ารวบรวม (ร้อยละ 1.11)

เกษตรกรส่วนใหญ่จะขนส่งข้าวเปลือกโดยวิธีจ้างขนส่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90.93 ของปริมาณข้าวเปลือกที่จำหน่าย รองลงมา คือ ขนส่งเอง ร้อยละ 5.26 และแหล่งรับซื้อเป็นผู้ขนส่ง ร้อยละ 3.81

แผนภาพที่ 2 การกระจายผลผลิตและรูปแบบการขนส่งผลผลิตข้าวไทย

ที่มา: ต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าข้าวต่อยอดขายเกษตรกร, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566)

บทที่ 2 สถานการณ์การผลิตข้าวโลก

กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA) รายงานการผลิตข้าวทั่วโลก ปีการผลิต 2567/68 พบว่ามีปริมาณ 795.78 ล้านตันข้าวเปลือก (เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.0 จากปีการผลิต 2566/67) หรือ 532.66 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.0 จากปีการผลิต 2566/67 เนื่องจากผลผลิตข้าวของประเทศผู้ผลิตสำคัญอย่างจีน อินเดีย อินโดนีเซีย เวียดนาม ไทย ปากีสถาน และบราซิล มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่ในรอบการผลิต 5 ปี (ปี 2563/64 – 2567/68) การผลิตข้าวทั่วโลกมีอัตราเติบโตเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 ต่อปี (ตารางภาคผนวกที่ 1 และ 2) ข้อมูลจาก องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) พบว่า ทวีปเอเชียเป็นแหล่งผลิตใหญ่ที่สุดของโลก มีผลผลิตคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90.0 ของผลผลิตข้าวทั่วโลก หรือคิดเป็นผลผลิต 715.80 ล้านตันข้าวเปลือก รองลงมา ได้แก่ ทวีปอเมริกา แอฟริกา ยุโรป และโอเชียเนีย มีสัดส่วนร้อยละ 4.8 4.7 0.5 และ 0.1 ตามลำดับ

2.1 การผลิตของโลก

พื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวของโลกปีการผลิต 2567/68 มีพื้นที่รวม 1,053.69 ล้านไร่ ขยายตัวร้อยละ 1.5 เมื่อเทียบกับรอบการผลิตปี 2566/67 และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563/64 – 2567/68) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.56 ต่อปี ขณะที่รอบการผลิต 2567/68 มีผลผลิตโลกเฉลี่ย 755.2 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4 เมื่อเทียบกับรอบการผลิต ปี 2566/67 และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563/64 – 2567/68) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.6 ต่อปี (ตารางภาคผนวกที่ 3 และ 4)

สำหรับประเทศผู้ผลิตข้าวหลักที่มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว (เนื้อที่ปลูก) ในรอบ 5 ปี (ปี 2563/64 – 2567/68) เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ อินเดีย ไทย ปากีสถาน กัมพูชา และจีน โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2 0.5 3.3 2.8 และ 4.6 ต่อปี ตามลำดับ ขณะที่ จีน บังกลาเทศ อินโดนีเซีย เวียดนาม และเมียนมา มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวลดลง และเมื่อพิจารณาผลผลิตต่อไร่ (ตารางภาคผนวกที่ 4) พบว่า อัตราการเติบโตเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563/64 – 2567/68) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.6 ต่อปี โดยกลุ่มผู้ผลิตหลักส่วนใหญ่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ยกเว้น เมียนมา บราซิล อุรุกวัย ปารากวัย อาร์เจนตินา และตุรกี ที่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยลดลง ส่วนผลผลิตต่อไร่ของไทย พบว่า ผลผลิต 456.0 กิโลกรัมต่อไร่ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยผลผลิตต่อไร่ของข้าวโลก (755.2 กิโลกรัมต่อไร่) และต่ำกว่าอินเดีย (696.0 กิโลกรัมต่อไร่) และเวียดนาม (976.0 กิโลกรัมต่อไร่) ซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งสำคัญ

2.2 การผลิตของไทย

2.2.1 พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของข้าว

ปีการผลิต 2567/68 ไทยมีพื้นที่เพาะปลูกข้าว 74.03 ล้านไร่ (ข้าวนาปี 62.02 ล้านไร่ และข้าวนาปรัง 12.01 ล้านไร่) เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.5 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า คาดการณ์ผลผลิต 34.87

ล้านตันข้าวเปลือก (ข้าวนาปี 27.01 ล้านตันข้าวเปลือก และข้าวนาปรัง 7.86 ล้านตันข้าวเปลือก) เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า และให้ผลผลิต 471 กิโลกรัมต่อไร่ (ข้าวนาปี 435 กิโลกรัมต่อไร่ และข้าวนาปรัง 655 กิโลกรัมต่อไร่) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า มาจากการผลิตข้าวนาปรังที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์น้ำที่ยังคงเพียงพอต่อการเพาะปลูก (ตารางภาคผนวกที่ 6 – 8)

เมื่อพิจารณาที่ผลผลิตต่อไร่ แยกตามชนิดข้าว (ตารางผนวกที่ 9) พบว่า ข้าวที่เพาะปลูกในรอบที่ 1 (ข้าวนาปี) จะมีผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าที่เพาะปลูกในรอบที่ 2 (ข้าวนาปรัง) โดยข้าว “หอมมะลิ” เป็นพันธุ์ไวต่อแสง ทำให้เพาะปลูกได้เฉพาะรอบที่ 1 มีผลผลิตเฉลี่ย 335 กิโลกรัมต่อไร่ “ข้าวหอมไทย” มีผลผลิตเฉลี่ย 689 กิโลกรัมต่อไร่ “ข้าวเจ้า” มีผลผลิตเฉลี่ย 627 กิโลกรัมต่อไร่ และ “ข้าวเหนียว” มีผลผลิตเฉลี่ย 391 กิโลกรัมต่อไร่

2.2.2 สถานการณ์และปฏิทินการผลิตข้าวปีการผลิต 2567/68

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) สํารวจข้อมูลเดือนพฤศจิกายน 2567 โดยคาดการณ์ปีการผลิต 2567/68 พบว่า ภาพรวมผลผลิตข้าวจะเพิ่มขึ้นจากปีการผลิต 2566/67 โดยเพิ่มขึ้นทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรัง เนื่องจากอิทธิพลของลานีญา ทำให้ปริมาณน้ำฝน อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติเพียงพอสำหรับเพาะปลูก ส่งผลให้ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ และคุณภาพข้าวดีขึ้น (ตารางผนวกที่ 10 – 11)

ปี 2567/68 มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี 62.02 ล้านไร่ ผลผลิต 27.01 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 435 กิโลกรัม (ลดลงจากปี 2566/67 ที่มีพื้นที่ปลูก 62.10 ล้านไร่ (ลดลงร้อยละ 0.13) ส่วนผลผลิตและผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ผลผลิตอยู่ที่ 26.93 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 434 กิโลกรัม หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.3 และ 0.23 ตามลำดับ) และผลผลิตเริ่มออกสู่ตลาดตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2567 – พฤษภาคม 2568 ทั้งนี้ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม – ธันวาคม 2567 ผลผลิตจะออกสู่ตลาดปริมาณ 26.95 ล้านตันข้าวเปลือก หรือคิดเป็นร้อยละ 98.69 ของปริมาณข้าวนาปีทั้งหมด และผลผลิตจะออกสู่ตลาดมากที่สุดในเดือนพฤศจิกายน 2567 ปริมาณ 17.7 ล้านตันข้าวเปลือก หรือคิดเป็นร้อยละ 65.55 ของผลผลิตข้าวนาปีทั้งหมด

นอกจากนี้ สศก. ยังสำรวจข้อมูลเดือนพฤศจิกายน 2567 พบว่า ข้าวนาปรัง มีพื้นที่เพาะปลูก 12.01 ล้านไร่ ผลผลิต 7.86 ล้านตันข้าวเปลือก ผลผลิตต่อไร่ 655 กิโลกรัม (เพิ่มขึ้นจากปี 2566/67 ที่มีเนื้อที่เพาะปลูก 10.13 ล้านไร่ ผลผลิต 6.56 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 648 กิโลกรัม) หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.56 19.82 และ 1.08 ตามลำดับ เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำส่วนใหญ่และปริมาณน้ำตามแหล่งธรรมชาติเพิ่มขึ้นจากปี 2567 ทำให้น้ำเพียงพอ ทำให้ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ และข้าวนาปรัง ผลผลิตเริ่มออกสู่ตลาดตั้งแต่เดือน

กุมภาพันธ์ – ตุลาคม 2568 โดยผลผลิตจะออกสู่ตลาดจำนวนมากช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม 2568 ปริมาณรวม 6.43 ล้านตันข้าวเปลือก หรือคิดเป็นร้อยละ 82 ของผลผลิตข้าวนาปรังทั้งหมด

2.3.2 ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตข้าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรและ ความสามารถในการแข่งขัน โดยเป็นต้นทุนค่าแรง ร้อยละ 38.10 ค่าวัสดุ (เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารปราบ ศัตรูพืช น้ำมันเชื้อเพลิง วัสดุการเกษตร และค่าซ่อมอุปกรณ์) ร้อยละ 40.51 และต้นทุนคงที่ (ค่าเช่า ที่ดิน ค่าเสื่อมอุปกรณ์ และค่าเสื่อมโอกาสเงินลงทุนในอุปกรณ์) ร้อยละ 18.91 ในปี 2566 ข้าวนาปีมี ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 4,323 บาทต่อไร่ มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2562 – 2566) ร้อยละ 3.0 ต่อปี และข้าวนาปรังมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 5,616 บาทต่อไร่ มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2562 – 2566) ร้อยละ 3.0 ต่อปี (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ต้นทุนการผลิตข้าว ปี 2560 – 2566

หน่วย: บาทต่อไร่

รายการ	2562	2563	2564	2565	2566	%YoY	CAGR
ข้าวนาปี	3,846	3,924	4,012	4,487	4,323	-3.7	3.0
ข้าวนาปรัง	4,987	4,831	4,866	5,432	5,616	3.4	3.0

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566

2.4.2 ความเหมาะสมของที่ดินที่ใช้เพาะปลูก

ข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางผนวกที่ 12) พบว่า ข้าวมีพื้นที่ปลูกทั่วประเทศประมาณ 66.32 ล้านไร่ โดยมีการปลูกในพื้นที่เหมาะสมระดับน้อยจนถึงไม่เหมาะสมที่ 24.47 ล้านไร่หรือร้อยละ 36.9 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ขณะที่พื้นที่เหมาะสมระดับปานกลางถึงสูงที่ 41.85 ล้านไร่ หรือ ร้อยละ 63.1 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด จังหวัดที่มีพื้นที่ไม่เหมาะสมมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ อุบลราชธานี นครราชสีมา ร้อยเอ็ด ขอนแก่น และสุรินทร์ ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่เหมาะสมมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นครสวรรค์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ พิจิตร และบุรีรัมย์ โดยเมื่อพิจารณาอัตราส่วน ระหว่างพื้นที่เหมาะสมต่อพื้นที่ไม่เหมาะสมในแต่ละจังหวัด พบว่า มีถึง 20 จังหวัดที่มีสัดส่วนพื้นที่ ไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูกมากกว่าพื้นที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก อาทิ อุบลราชธานี นครราชสีมา ร้อยเอ็ด ขอนแก่น และมหาสารคาม

ดังนั้น ชาวนาไทยกำลังเผชิญปัญหาการจ่ายสวนทางกับรายรับ เกิดจากต้นทุนสูงการผลิต ที่สูง ขณะที่ผลผลิตมีราคาไม่แน่นอน ส่งผลกระทบต่อรายได้ของชาวนา การแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำต้อง ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เหมาะสม ทั้งการเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาใช้พัฒนาพันธุ์ การบริหารจัดการน้ำ รวมถึงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม หรือโซนนิ่ง (Zoning) เพื่อให้ชาวนาเปลี่ยนไปปลูกพืชเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่

บทที่ 3 สถานการณ์การค้าข้าวโลก

3.1 สถานการณ์การบริโภคและความต้องการข้าว

ปริมาณการบริโภคข้าวทั่วโลกปี 2568 เท่ากับ 527.45 ล้านตัน มีอัตราการเติบโตเฉลี่ย (CAGR) ในรอบ 5 ปี (ปี 2564 – 2568) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.43 ต่อปี ประเทศที่มีการบริโภคมากที่สุด 10 อันดับแรก มีปริมาณเท่ากับ 419.03 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 79.4 ของปริมาณการบริโภคข้าวทั้งหมดของโลก ประเทศที่มีการบริโภคข้าวมากที่สุด ได้แก่ จีน อินเดีย บังกลาเทศ อินโดนีเซีย และเวียดนาม มีปริมาณการบริโภค เท่ากับ 145.88 121.00 38.00 36.60 และ 22.40 ล้านตัน ตามลำดับ สำหรับไทย มีการบริโภค 12.30 ล้านตัน (ตารางภาคผนวกที่ 13)

3.2 สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ

3.2.1 การนำเข้า

ปริมาณการนำเข้าข้าวทั่วโลกมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) ขยายตัวร้อยละ 6.1 ต่อปี โดยปี 2567 มีการนำเข้าเท่ากับ 56.17 ล้านตัน ประเทศที่มีปริมาณนำเข้ามากที่สุด ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม เบนิน และอิรัก มีปริมาณการนำเข้า เท่ากับ 4.77 4.52 3.63 2.21 และ 2.11 ล้านตัน ตามลำดับ ในกลุ่มประเทศที่มีการนำเข้ามากที่สุด พบว่า อินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ อิรัก และโกตดิวัวร์ มีอัตราการนำเข้าเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) สูงที่สุด ร้อยละ 88.7 60.6 23.0 20.6 และ 9.8 ต่อปี ตามลำดับ (ตารางภาคผนวกที่ 14)

มูลค่าการนำเข้าข้าวทั่วโลกมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) ขยายตัวร้อยละ 9.9 ต่อปี โดยปี 2567 มีมูลค่าการนำเข้า 37,246.1 ล้านเหรียญสหรัฐ ประเทศที่มีมูลค่าการนำเข้ามากที่สุด ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ซาอุดีอาระเบีย อิรัก และสหรัฐฯ มีมูลค่าการนำเข้า เท่ากับ 2,710.3 2,449.3 1,784.9 1,593.2 และ 1,472.7 ล้านเหรียญสหรัฐ ตามลำดับ ในกลุ่มประเทศที่มีการนำเข้ามากที่สุด พบว่า อินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ อิรัก และมาเลเซีย มีอัตรามูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) สูงที่สุด ร้อยละ 93.0 76.7 31.4 23.4 และ 16.6 ต่อปี ตามลำดับ (ตารางภาคผนวกที่ 15)

สำหรับมูลค่าการนำเข้าข้าว ปี 2567 เทียบกับปี 2566 พบว่า ขยายร้อยละ 6.6 ขณะที่กลุ่มประเทศที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงที่สุด ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม เบนิน และอิรัก มีมูลค่าการนำเข้าขยายตัวร้อยละ 32.1 47.6 22.5 28.8 และ 14.6 ตามลำดับ

สำหรับการนำเข้าข้าวของโลกปี 2567 หลายประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น เนื่องจากปัญหาผลผลิตในประเทศลดลงจากปรากฏการณ์เอลนีโญ จึงมีการสำรองข้าวเป็นจำนวนมาก เพื่อความมั่นคงทางอาหาร

3.2.2 การส่งออก

ปริมาณการส่งออกข้าวทั่วโลกมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) ขยายตัวร้อยละ 4.2 ต่อปี โดยปี 2567 มีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 56.86 ล้านตัน ประเทศที่มีปริมาณส่งออกมากที่สุด ได้แก่ อินเดีย ไทย เวียดนาม ปากีสถาน และสหรัฐฯ มีปริมาณการส่งออก 18.05 9.90 6.81 6.56 และ 3.83 ล้านตัน ตามลำดับ โดยในกลุ่มประเทศที่มีปริมาณการส่งออกมากที่สุด พบว่า ไทย ปากีสถาน อินเดีย เมียนมา และสหรัฐฯ มีอัตราการส่งออกเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2561 – 2565) ขยายตัวสูงที่สุด ร้อยละ 14.6 13.4 5.4 4.1 และ 3.9 ต่อปี ตามลำดับ (ตารางภาคผนวกที่ 16)

มูลค่าการส่งออกข้าวทั่วโลกมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) ขยายตัวร้อยละ 9.8 ต่อปี โดยปี 2567 มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 37,778.7 ล้านเหรียญสหรัฐ ประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด ได้แก่ อินเดีย ไทย ปากีสถาน เวียดนาม และสหรัฐฯ มีมูลค่าการส่งออก 11,827.4 6,371.2 4,184.7 4,047.1 และ 2,439.6 ล้านเหรียญสหรัฐ ตามลำดับ โดยในกลุ่มประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด พบว่า ปากีสถาน เมียนมา ไทย อินเดีย และสหรัฐฯ มีอัตรามูลค่าการส่งออกเติบโตเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) ขยายตัวร้อยละ 18.8 14.8 14.5 10.3 และ 6.8 ต่อปี ตามลำดับ (ตารางภาคผนวกที่ 17)

สำหรับมูลค่าการส่งออกข้าว ปี 2567 เทียบกับปี 2566 พบว่า ขยายตัวร้อยละ 14.1 โดยเมียนมา ปากีสถาน ไทย สหรัฐฯ และเวียดนาม มีมูลค่าการส่งออกขยายตัวจากปี 2566 สูงที่สุดในกลุ่มประเทศที่มีมูลค่าการส่งออก 10 อันดับแรก เท่ากับร้อยละ 76.6 46.5 24.9 19.3 และ 15.1 ตามลำดับ

สำหรับการส่งออกข้าวของโลก ปี 2567 มีแนวโน้มขยายตัวจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ทำให้ผลผลิตข้าวโลกลดลง ส่งผลให้หลายประเทศนำเข้าข้าวเพิ่มขึ้น เพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร ขณะที่การส่งออกของไทยในปี 2567 ขยายตัวจากปี 2566 เนื่องจากมีปริมาณผลผลิตข้าวเพียงพอต่อการบริโภคในประเทศและการส่งออก ประกอบกับอินเดียมีมาตรการระงับการส่งออกและขึ้นภาษีข้าวหลายชนิด ทำให้ไทยสามารถส่งออกเพิ่มขึ้น

3.3 สถานการณ์การค้าข้าวของไทย

3.3.1 การค้าข้าวภายในประเทศ

ข้าวเพื่อใช้บริโภคโดยตรง ปัจจุบันมีช่องทางจำหน่าย 3 ช่องทาง คือ

1) จำหน่ายในลักษณะข้าวบรรจุถุง สัดส่วนร้อยละ 49.8 ของปริมาณจำหน่ายข้าวสำหรับผู้บริโภคโดยตรง แบ่งเป็น ไฮเปอร์มาร์เก็ต (สัดส่วนร้อยละ 30.6) ร้านสะดวกซื้อ (ร้อยละ 12.2) และซูเปอร์มาร์เก็ต (ร้อยละ 7.0)

2) ร้านขายของชำในท้องถิ่นขนาดเล็ก และร้านค้าจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่าง (อาทิ ร้านเบเกอรี่ ร้านผักผลไม้สด) สัดส่วนร้อยละ 37.9 และ 10.1 ตามลำดับ

3) จำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ และที่ไม่ได้เป็นร้านค้า สัดส่วนร้อยละ 2.2

ข้าวเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม จำแนกตามอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ดังนี้

1) อุตสาหกรรมแปรรูปข้าว อาทิ แป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวเหนียว โจ๊กกึ่งสำเร็จรูป เส้นก๋วยเตี๋ยว ขนมขบเคี้ยว แอลกอฮอล์ และน้ำมันรำข้าว มีสัดส่วนร้อยละ 60 ของปริมาณในการใช้เพื่อภาคอุตสาหกรรม

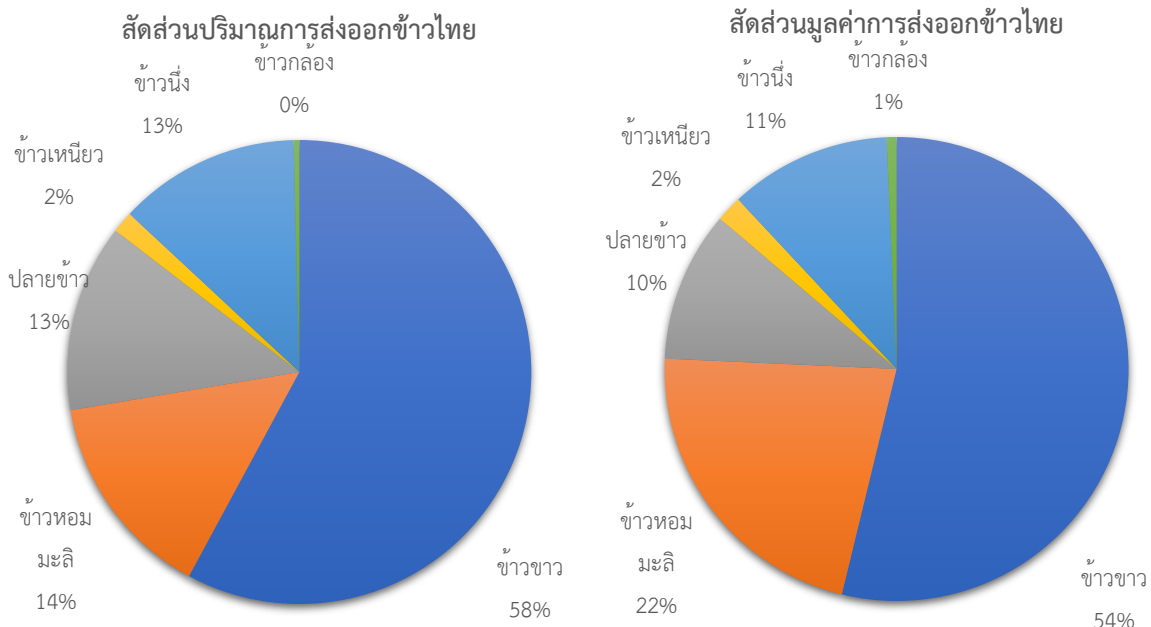
2) อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ส่วนมากเป็นอาหารปศุสัตว์ เช่น สุกร ไก่ และเป็ด เป็นต้น มีสัดส่วนร้อยละ 40

3.3.2 การส่งออกข้าว

ปริมาณการส่งออกข้าวของไทยในปี 2567 เท่ากับ 9.95 ล้านตัน ขยายตัวร้อยละ 13.4 เมื่อเทียบกับปี 2566 คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 56.8 ของปริมาณผลผลิตข้าวทั้งประเทศ มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) เท่ากับร้อยละ 14.8 ต่อปี ด้านมูลค่าการส่งออกในปี 2567 มีมูลค่า 6,433.9 ล้านบาทสหรัฐ ขยายตัวร้อยละ 25.0 เมื่อเทียบกับปี 2566 และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) เท่ากับร้อยละ 14.6 ต่อปี (ตารางภาคผนวกที่ 18)

เมื่อพิจารณาชนิดข้าวที่ไทยส่งออก 6 ชนิด ได้แก่ ข้าวขาว ข้าวหอมมะลิ ข้าวเหนียว ปลายข้าว (ข้าวหัก) ข้าวเหนียว และข้าวกล้อง มีสัดส่วนปริมาณการส่งออกเท่ากับร้อยละ 55 15 16 12 1 และ 1 ตามลำดับ และสัดส่วนมูลค่าการส่งออกเท่ากับร้อยละ 50 24 13 10 2 และ 1 ตามลำดับ (แผนภาพที่ 3) โดยผลิตภัณฑ์ข้าวจากไทยยังคงได้รับการยอมรับด้านคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดโลก

แผนภาพที่ 3: สัดส่วนปริมาณและมูลค่าการส่งออกข้าวไทยแต่ละชนิด (ร้อยละ)

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, มีนาคม 2568

ตลาดส่งออกข้าวของไทยที่มีมูลค่าสูงสุดปี 2567 ได้แก่ สหรัฐฯ อินโดนีเซีย อิรัก แอฟริกาใต้ และฟิลิปปินส์ มีมูลค่าการส่งออกจากไทย 800.9 784.4 606.8 478.1 และ 334.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐตามลำดับ และมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกจากไทย คิดเป็นร้อยละ 12.5 12.2 9.4 7.4 และ 5.2 ตามลำดับ โดยโกตดิวัวร์ โมซัมบิก เซเนกัล ฟิลิปปินส์ และอิรัก มีมูลค่าการส่งออกขยายตัวถึงร้อยละ 98.2 72.2 71.5 58.7 และ 44.7 ตามลำดับ เนื่องจากปรากฏการณ์เอลนีโญส่งผลให้ประเทศในทวีปเอเชียมีผลผลิตข้าวลดลง ราคาส่งออกข้าวสูงขึ้น และอินเดียมีมาตรการระงับการส่งออกข้าวขาวและขึ้นภาษีส่งออกข้าวหนึ่ง ทำให้ปริมาณและมูลค่าการส่งออกข้าวของไทยเพิ่มขึ้น ขณะที่ภาพรวมมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.6 ต่อปี โดยมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 3,731.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2563 เป็น 6,433.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2567 (ตารางภาคผนวกที่ 19)

3.4 การส่งออกข้าวไทยแต่ละชนิด

3.4.1 ข้าวขาว ประเทศคู่ค้าหลักในการส่งออกข้าวขาวของไทยที่มีมูลค่าสูงสุดในปี 2567 ได้แก่ อินโดนีเซีย อิรัก ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น และโมซัมบิก มีมูลค่าการส่งออก เท่ากับ 721.0 600.4 321.7 171.0 และ 164.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.8 17.4 9.3 4.9 และ 4.8 ตามลำดับ โดยเบนิน แคเมอรูน และโมซัมบิก มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับปี 2566 ร้อยละ 886.3 117.1 และ 68.1 ตามลำดับ ขณะที่ภาพรวมมูลค่าการส่งออกข้าวขาวเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) ขยายตัวร้อยละ 30.5 ต่อปี โดยมีมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 1,192.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2563 เป็น 3,461.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2567 และขยายตัวร้อยละ 35.6 เมื่อเทียบกับ ปี 2566 (ตารางภาคผนวกที่ 20)

3.4.2 ข้าวหอมมะลิ ประเทศคู่ค้าหลักในการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยที่มีมูลค่าสูงสุดปี 2567 ได้แก่ สหรัฐฯ ฮองกง จีน แคนาดา และสิงคโปร์ มีมูลค่าการส่งออก 621.0 121.4 112.0 86.9 และ 58.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 44.0 8.6 7.9 6.2 และ 4.1 ตามลำดับ โดยอิตาลี ออสเตรเลีย และฝรั่งเศส มีมูลค่าการส่งออกขยายตัวสูงสุด เมื่อเทียบกับปี 2566 เท่ากับร้อยละ 132.3 34.1 และ 24.2 ตามลำดับ ขณะที่ภาพรวมพบว่ามูลค่าการส่งออกข้าวหอมมะลิเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) ขยายตัวร้อยละ 1.7 ต่อปี โดยมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 1,317.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2563 เป็น 1,410.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2567 และขยายตัวร้อยละ 13.9 เมื่อเทียบกับปี 2566 (ตารางภาคผนวกที่ 21) การส่งออกข้าวหอมมะลิไปตลาดสหรัฐอเมริกา โกตดิวัวร์ สหราชอาณาจักร และอิตาลี ยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตลาดสหรัฐฯ มีสัดส่วนการนำเข้าข้าวหอมมะลิจากไทย สูงถึงร้อยละ 97.04 รองลงมา ได้แก่ เวียดนาม และอินเดีย ที่มีสัดส่วนการนำเข้าข้าวหอมมะลิร้อยละ 2.07 และ 0.42 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าข้าวหอมมะลิจากไทยยังคงเป็นที่ต้องการและเติบโตได้อย่างแข็งแกร่งในตลาดสหรัฐฯ

3.4.3 ข้าวเนื้ ประเทศคู่ค้าหลักในการส่งออกข้าวเนื้ของไทยที่มีมูลค่าสูงสุดปี 2567 ได้แก่ แอฟริกาใต้ เยเมน เบนิน ไนจีเรีย และตูนิเซีย มีมูลค่าการส่งออก เท่ากับ 438.8 107.7 43.7 17.9 และ 14.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.5 14.9 6.03 2.5 และ 2.0 ตามลำดับ โดย ไนจีเรีย เลบานอน และแอลจีเรีย มีมูลค่าการส่งออกขยายตัวสูงที่สุดเมื่อเทียบกับปี 2566 ร้อยละ 5,667.7 180.5 และ 170.4 ตามลำดับ ภาพรวมพบว่ามูลค่าการส่งออกข้าวเนื้เฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) ขยายตัวร้อยละ 1.6 ต่อปี โดยมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 681.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2563 เป็น 725.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2567 และขยายตัวร้อยละ 4.3 เมื่อเทียบกับปี 2566 (ตารางภาคผนวกที่ 22) เนื่องจากอินเดียผู้ส่งออกข้าวเนื้รายใหญ่ มีมาตรการเก็บภาษีส่งออกข้าวเนื้ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2566 ทำให้ราคาข้าวเนื้สามารถแข่งขันได้เพิ่มขึ้น

3.4.4 ปลายข้าว (ข้าวหัก) ประเทศคู่ค้าหลักในการส่งออกปลายข้าวของไทยที่มีมูลค่าสูงสุด ปี 2567 ได้แก่ เซเนกัล โกตดิวัวร์ จีน อินโดนีเซีย และปาปัวนิวกินี มีมูลค่าการส่งออก เท่ากับ 222.3 103.9 67.9 61.8 และ 44.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32.9 15.4 10.0 9.1 และ 6.6 ตามลำดับ โดยสหรัฐฯ โกตดิวัวร์ และคองโก มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างมากเมื่อเทียบกับ ปี 2566 เท่ากับร้อยละ 127.8 95.0 และ 69.5 ตามลำดับ ขณะที่ภาพรวมพบว่ามูลค่าการส่งออก ปลายข้าวเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) ขยายตัวร้อยละ 21.1 ต่อปี โดยมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 314.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2563 เป็น 675.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2567 และขยายตัวร้อยละ 35.1 เมื่อเทียบกับปี 2566 (ตารางภาคผนวกที่ 23)

3.4.5 ข้าวเหนียว ประเทศคู่ค้าหลักในการส่งออกข้าวเหนียวของไทยที่มีมูลค่าสูงสุดปี 2567 ได้แก่ จีน สหรัฐฯ สปป.ลาว ญี่ปุ่น และฮ่องกง โดยมีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 46.3 19.5 9.6 6.4 และ 4.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 39.4 16.6 8.2 5.4 และ 4.2 ตามลำดับ โดย ญี่ปุ่น ฮ่องกง และออสเตรเลีย มีมูลค่าการส่งออกขยายตัวสูงสุดในกลุ่มคู่ค้าหลักเมื่อเทียบกับปี 2566 เท่ากับร้อยละ 50.5 49.2 และ 26.1 ตามลำดับ ขณะที่ภาพรวมพบว่ามูลค่าการส่งออกข้าวเหนียวเฉลี่ย ในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) หดตัวร้อยละ 3.3 ต่อปี โดยมูลค่าการส่งออกลดลงจาก 134.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2563 เป็น 117.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2567 และขยายตัวร้อยละ 13.8 เมื่อ เทียบกับปี 2566 (ตารางภาคผนวกที่ 24)

3.4.6 ข้าวกล้อง ประเทศคู่ค้าหลักในการส่งออกข้าวกล้องของไทยที่มีมูลค่าสูงสุดปี 2567 ได้แก่ สหรัฐฯ แองโกลา สิงคโปร์ ฮ่องกง และแคนาดา มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 11.9 5.6 5.1 3.1 และ 3.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 26.9 12.7 11.4 6.9 และ 6.7 ตามลำดับ โดย เนเธอร์แลนด์ สหรัฐฯ และอิตาลี มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นสูงสุดเมื่อเทียบกับปี 2566 เท่ากับ ร้อยละ 30.7 24.9 และ 14.6 ตามลำดับ ขณะที่ภาพรวมพบว่ามูลค่าการส่งออกข้าวกล้องเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) หดตัวร้อยละ 16.5 ต่อปี โดยมูลค่าการส่งออกลดลงจาก 91.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในปี 2563 เป็น 44.3 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2567 และหดตัวร้อยละ 23.2 เมื่อเทียบกับปี 2566 (ตารางภาคผนวกที่ 25)

3.4.7 กลุ่มข้าวอินทรีย์ ประเทศคู่ค้าหลักในการส่งออกข้าวอินทรีย์ของไทยที่มีมูลค่าสูงสุด ปี 2567 ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อิตาลี แคนาดา สวิตเซอร์แลนด์ และฝรั่งเศส มีมูลค่าการส่งออก เท่ากับ 14.8 3.7 2.1 1.7 และ 1.5 ล้านเหรียญสหรัฐ ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 47.6 11.8 6.8 5.4 และ 4.9 ตามลำดับ โดยเนเธอร์แลนด์ แคนาดา และสหรัฐฯ มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นสูงสุดเมื่อเทียบกับปี 2566 เท่ากับร้อยละ 164.3 59.0 และ 49.7 ตามลำดับ ขณะที่ภาพรวมพบว่ามูลค่าการส่งออก กลุ่มข้าวอินทรีย์เฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปี 2563 – 2567) หดตัวร้อยละ 3.0 ต่อปี โดยมูลค่าการส่งออกลดลง จาก 35.2 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2563 เป็น 31.1 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2567 แต่ปี 2567 การส่งออก ข้าวอินทรีย์สามารถกลับมาขยายตัวได้อีกครั้ง หลังจากปี 2566 หดตัว (ตารางภาคผนวกที่ 26) นอกจากนี้ พบว่าตลาดส่งออกข้าวอินทรีย์ 10 ประเทศแรก ครองสัดส่วนร้อยละ 93.3 ของมูลค่า การส่งออกทั้งหมดของข้าวกลุ่มนี้ ซึ่งมาจากกลุ่มประเทศรายได้สูงที่มีกำลังซื้อข้าวอินทรีย์ที่มีราคาสูงได้ โดยสะท้อนให้เห็นตลาดอาหารเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัยของผู้บริโภคในทวีปยุโรปและ อเมริกาเหนือ

3.5 การส่งออกข้าวไทยผ่านด่านศุลกากร

การส่งออกข้าวไทย สามารถแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ เรือ (ร้อยละ 99.06) และรถยนต์ (ร้อยละ 0.94) เมื่อพิจารณาจากปริมาณ พบว่า ด่านศุลกากรที่มีการส่งออกมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่

- (1) ท่ารับบรรทุกขาออก สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ 6,886,873 ตัน
สัดส่วนร้อยละ 69.25
- (2) สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง 2,776,146 ตัน สัดส่วนร้อยละ 27.91
- (3) ท่าเรือเอกชน ทป.10 (บ.ไทยพรอสฯ) สกท. 75,557 ตัน สัดส่วนร้อยละ 0.76
- (4) ท่าเรือเอกชน บริษัท แอคชู-ลัม จำกัด (สกท.) 70,239 ตัน สัดส่วนร้อยละ 0.71
- (5) ด่านพรมแดนเชียงของแห่งที่ 4 สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 เชียงของ-ห้วยทราย 35,372 ตัน สัดส่วนร้อยละ 0.36

3.6 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกข้าวของไทย

3.6.1 นโยบายข้าว ต่างประเทศมีนโยบาย/มาตรการที่อาจส่งผลกระทบต่อการส่งออกข้าวไทยได้ เช่น เวียดนาม ประกาศแผนยุทธศาสตร์การส่งออกข้าว โดยกำหนดเป้าหมายลดการส่งออกข้าวเหลือ ปีละ 4 ล้านตัน ภายในปี 2573 หรือลดลงร้อยละ 44 เมื่อเทียบกับการส่งออกเมื่อปี 2565 อินเดีย ประกาศระงับการส่งออกข้าวหัก (ปลายข้าว) ตั้งแต่วันที่ 9 กันยายน 2565 และระงับการส่งออก ข้าวขาวทุกชนิดที่ไม่ใช่ข้าวบาสมาดิ ตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2566 เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าว ในประเทศไม่ให้ปรับตัวสูงขึ้น และเพื่อไม่ให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากปริมาณผลผลิตข้าว

ในประเทศที่ลดลง รวมทั้งประกาศขึ้นภาษีส่งออกข้าวหนึ่ง เป็นร้อยละ 20 ตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม 2566 เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าวในประเทศเช่นกัน ดังนั้น เมื่ออินเดียระงับการส่งออกข้าวบางชนิด จึงเป็นโอกาสของไทยที่จะส่งออกข้าวไปยังประเทศคู่ค้าได้ในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น **เมียนมา** สหพันธ์ข้าวเมียนมา ประกาศระงับการส่งออกข้าวชั่วคราวเป็นเวลา 45 วัน เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน 2566 เป็นต้นไป เพื่อควบคุมราคาข้าวในประเทศที่ปรับตัวสูงขึ้น และ **อินโดนีเซีย** มีนโยบายด้านความมั่นคงทางอาหาร โดยกำหนดให้สำรองข้าวปริมาณที่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ

3.6.2 ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ที่เริ่มตั้งแต่กลางปี 2566 และคาดว่าจะมีผลต่อเนื่องถึงกลางปี 2567 ทำให้หลายประเทศเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ บางพื้นที่เผชิญกับภัยแล้ง บางพื้นที่ฝนตกหนักและเกิดอุทกภัย ส่งผลให้ผลผลิตข้าวในประเทศมีแนวโน้มลดลง ทำให้บางประเทศมีการนำเข้าข้าวเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารภายในประเทศ ซึ่งเป็นผลดีต่อการส่งออกข้าวไทย เช่น ได้คำสั่งซื้อข้าวในปริมาณมากจากอินโดนีเซีย รวมทั้งจากฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย เพิ่มขึ้น

3.6.3 ความหลากหลายของชนิดข้าวที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ปัจจุบันตลาดผู้นำเข้าข้าวที่สำคัญ เช่น ฟิลิปปินส์ จีน และมาเลเซีย มีความนิยมบริโภคข้าวพื้นนุ่มเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นข้าวที่มีความนุ่มในการรับประทาน แต่มีราคาต่ำกว่าข้าวหอมมะลิและข้าวหอมชนิดอื่น ๆ ของไทย ขณะเดียวกัน เวียดนามก็ได้พัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นนุ่มและข้าวหอมของเวียดนาม และส่งออกได้ในราคาที่ต่ำกว่าไทย จึงมีสัดส่วนตลาดดังกล่าวเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ไทยมีการเร่งพัฒนาพันธุ์ข้าวให้มีความหลากหลาย และตรงกับความต้องการของตลาด โดยที่ราคาสามารถแข่งขันได้

3.6.4 สถานการณ์ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ รัสเซียและยูเครน โดยความขัดแย้งของทั้ง 2 ประเทศ ที่เริ่มมาตั้งแต่กุมภาพันธ์ 2565 ได้ส่งผลทำให้ราคาธัญพืชในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น เช่น ธัญพืช ข้าวโพด และข้าวสาลี ส่งผลให้ผู้บริโภคเปลี่ยนมาบริโภคข้าว ซึ่งเป็นสินค้าที่ทดแทนกันได้ จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ไทยส่งออกข้าวได้มากขึ้น

3.6.5 ราคาปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และน้ำมันเชื้อเพลิง ยังคงอยู่ในระดับสูง ทำให้ต้นทุนการผลิตข้าวเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านราคาข้าวกับประเทศคู่แข่ง

3.6.6 ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงจากช่วงต้นปี 2566 ส่งผลดีต่อความสามารถในการส่งออกข้าวของไทย ทำให้ราคาส่งออกข้าวไทยใกล้เคียงกับประเทศคู่แข่งมากขึ้น เช่น ช่วง 6 เดือนแรกของปี 2566 (มกราคม – มิถุนายน) อัตราแลกเปลี่ยน 1 เหรียญสหรัฐ เท่ากับ 33.94 บาท ขณะที่ในช่วง 6 เดือนหลังของปี 2566 (กรกฎาคม – ธันวาคม) อัตราแลกเปลี่ยน 1 เหรียญสหรัฐ เท่ากับ 35.33 บาท หรือค่าเงินบาท ลดลงร้อยละ 4.10

3.6.7 ราคาข้าวไทยสูงเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง เช่น ปี 2567 ราคาส่งออกข้าวขาว 5% ของไทย มีราคาเฉลี่ยตันละ 460.7 เหรียญสหรัฐ ส่วนราคาข้าวขาว 5% ของอินเดีย เฉลี่ยตันละ 459.2 เหรียญสหรัฐ

บทที่ 4 โครงสร้างราคาข้าวและสถานการณ์ราคาข้าว

4.1 โครงสร้างราคาสินค้าข้าว

สินค้าข้าว เป็นสินค้าโภคภัณฑ์ที่มีการค้าในหลายระดับ เริ่มจากเกษตรกรผู้ปลูกขายผลผลิตให้กับผู้รวบรวมผลผลิต หรือพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อในลักษณะของการรับซื้อขนาดใหญ่หรือการขายส่ง ต่อจากนั้นมีการขายปลีกสู่มือผู้บริโภคภายในประเทศ และผลผลิตอีกส่วนหนึ่งจะส่งออกไปจำหน่ายในตลาดโลก ดังนั้นราคาในแต่ละกลุ่มได้รับจะแตกต่างกัน โดยราคาจะถูกบวกเพิ่มขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนมือหรือจำหน่ายออกไปเพื่อให้ได้กำไรจากกิจกรรมที่ดำเนินการ

สำหรับข้าวมีลักษณะโครงสร้างราคา ประกอบด้วยราคา 4 ระดับ ได้แก่ ราคาข้าว ณ ที่นา หรือที่เกษตรกรขายได้ ราคาขายส่ง ราคาขายปลีก และราคาตลาดโลก ขณะที่ ส่วนต่างราคาในแต่ละระดับที่แต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับ สะท้อนถึงอำนาจการต่อรองและอำนาจการผูกขาดในการจำหน่ายข้าว โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจำหน่ายข้าวที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ เกษตรกร พ่อค้าขายปลีก ผู้ขายส่ง และผู้ส่งออก ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่มีอำนาจในการต่อรองมากที่สุด ได้แก่ ผู้ส่งออก ผู้ขายส่ง พ่อค้าขายปลีก และเกษตรกร ตามลำดับ (อภิญา และเฉลิมพล, 2563)

4.2 สถานการณ์ราคาข้าว

ราคาข้าวของโลกในประเทศผู้ส่งออกสำคัญในช่วง 5 ปี (ปี 2563 – 2567) พบว่า ราคาข้าวแต่ละชนิดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่เมื่อพิจารณาราคาในการส่งออกข้าวของไทย พบว่า ราคาส่งออกข้าวไทยสูงกว่าผู้ส่งออกรายอื่น เช่น ปี 2567 ข้าวขาว 5% ราคาข้าวไทยอยู่ที่ 460.7 เหรียญสหรัฐต่อตัน ขณะที่อินเดียราคาอยู่ที่ 459.2 เหรียญสหรัฐต่อตัน ข้าวขาว 25% ราคาข้าวของไทยอยู่ที่ 559.9 เหรียญสหรัฐต่อตัน ในขณะที่เวียดนามราคาอยู่ที่ 523.6 เหรียญสหรัฐต่อตัน และอินเดีย 446.9 เหรียญสหรัฐต่อตัน ข้าวเหนียว ราคาข้าวของไทย 823.3 เหรียญสหรัฐต่อตัน ราคาของเวียดนาม 591.6 เหรียญสหรัฐต่อตัน และข้าวนึ่ง ราคาของไทย 594.2 เหรียญสหรัฐต่อตัน ขณะที่ราคาของอินเดีย 513.3 เหรียญสหรัฐต่อตัน และกลุ่มข้าวคุณภาพ เช่น ข้าวหอมมะลิของไทย ราคา 960.8 เหรียญสหรัฐต่อตัน ข้าวหอมพื้นนุ่มของเวียดนาม ราคา 626.7 เหรียญสหรัฐต่อตัน และข้าวบาสมาดิของอินเดีย ราคา 1,293.1 เหรียญสหรัฐต่อตัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ราคาข้าวของไทยสูงกว่าคู่แข่งมาก ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกของไทยลดลง โดยข้าวขาวและข้าวนึ่งไทยเริ่มเสียส่วนแบ่งตลาดให้อินเดียมากขึ้น ขณะที่ข้าวหอมหรือข้าวคุณภาพกำลังจะเสียส่วนแบ่งตลาดให้แก่เวียดนาม

ราคาส่งออกเฉลี่ยข้าวไทยแต่ละชนิดปี 2567 พบว่า ราคาข้าวภาพรวมปรับตัวสูงขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 0.3 – 7.8 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า โดยราคาข้าวแต่ละชนิด ปรับตัวดังนี้

4.2.1 ข้าวขาว 100% B ราคาส่งออกเฉลี่ย 603.8 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.4 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

4.2.2 ข้าวขาว 5% ราคาส่งออกเฉลี่ย 460.7 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.3 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

4.2.3 ข้าวขาว 25% ราคาส่งออกเฉลี่ย 559.9 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

4.2.4 ข้าวหอมมะลิ ราคาส่งออกเฉลี่ย 960.8 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.8 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

4.2.5 ข้าวเหนียว ราคาส่งออกเฉลี่ย 823.3 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า และ

4.2.6 ข้าวเหนียว ราคาส่งออกเฉลี่ย 594.2 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.4 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

ราคาส่งออกที่ปรับตัวสูงขึ้นในปี 2567 เกิดจากความต้องการบริโภคของโลกที่ยังอยู่ในระดับสูง ประกอบกับผลผลิตข้าวทั่วโลกลดลง โดยเฉพาะทวีปเอเชียที่เป็นแหล่งผลิตข้าวหลักของโลก ได้รับผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญ และอินเดียผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลกมีการระงับการส่งออก ข้าวขาว (20 กรกฎาคม 2566 – 28 กันยายน 2567) และปลายข้าว (9 กันยายน 2565 – 3 มีนาคม 2568) รวมทั้งการขึ้นภาษีส่งออกข้าวเหนียว (ร้อยละ 20 ตั้งแต่ 25 สิงหาคม 2566 และลดเหลือร้อยละ 10 ตั้งแต่ 27 กันยายน 2567) ขณะที่ข้าวคุณภาพสูงอย่างข้าวบาสมายังส่งออกตามปกติ

ส่วนราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรไทยขายได้ ณ ที่นาในปีการผลิต 2565 – 2567 (ตารางภาคผนวกที่ 27) พบว่า ในช่วงมาตรการการค้าข้าวของอินเดียราคาข้าวทั้ง 3 ชนิดเพิ่มขึ้น ขณะที่หลังจากการยกเลิกมาตรการดังกล่าวส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกเจ้าหดตัวจากปี 2566 ส่วนข้าวเปลือกหอมมะลิและข้าวเปลือกเหนียว มีราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นติดต่อกัน 3 ปี เนื่องจากผลผลิตปี 2567 ลดลง ทำให้ราคาที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้น โดยปี 2567 ราคาข้าวเปลือกหอมมะลิ และข้าวเปลือกเหนียวขยายตัวจากปี 2566 ที่ร้อยละ 10.3 และ 5.3 ตามลำดับ ขณะที่ ราคาข้าวเปลือกเจ้า หดตัวร้อยละ 5.9 โดยเริ่มหดตัวตั้งแต่สิงหาคม 2567

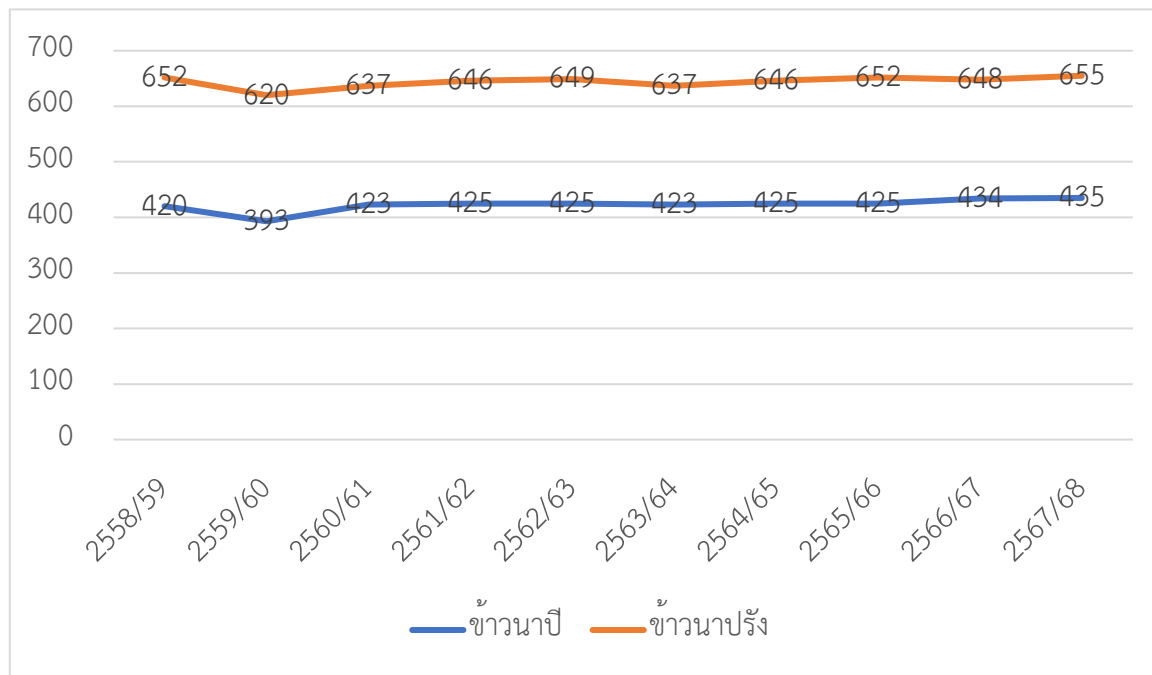
บทที่ 5 ความสามารถในการแข่งขันของข้าวไทย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของข้าวไทย ได้แก่

5.1 ผลผลิตข้าว (กิโลกรัมต่อไร่) โดยผลผลิตข้าวต่อไร่ของไทยต่ำกว่าประเทศผู้ผลิตอื่น และมีอัตราการเติบโตของผลผลิตต่อไร่ในรอบ 5 ปีต่ำ โดยในปี 2568 USDA ประเมินผลผลิตข้าวโลกอยู่ที่ 755.2 กิโลกรัมต่อไร่ มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 0.6 ต่อปี ส่วนไทยมีผลผลิต 456 กิโลกรัมต่อไร่ มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 1.2 ต่อปี ขณะที่ประเทศผู้ผลิตข้าวสำคัญและประเทศคู่แข่งของไทย เช่น จีนมีผลผลิต 1,145.6 กิโลกรัมต่อไร่ อัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 0.4 ต่อปี เวียดนามมีผลผลิต 976.0 กิโลกรัมต่อไร่ อัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 0.4 ต่อปี ปากีสถานมีผลผลิต 632 กิโลกรัมต่อไร่ อัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 1.0 ต่อปี และอินเดียมีผลผลิต 696.0 กิโลกรัมต่อไร่ อัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 1.6 ต่อปี เป็นต้น

เมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2558/59 – 2567/68) ผลผลิตต่อไร่ของไทยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่ำ โดยข้าวนาปี มีผลผลิตต่อไร่ปีการผลิต 2567/68 เท่ากับ 435 กิโลกรัมต่อไร่ มีอัตราผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.39 ต่อปี ส่วนข้าวนาปรัง มีผลผลิตต่อไร่ปีการผลิต 2567/68 เท่ากับ 655 กิโลกรัมต่อไร่ (แผนภาพที่ 4) มีอัตราผลผลิตต่อไร่เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 0.05 ต่อปี

แผนภาพที่ 4: ผลผลิตต่อไร่ของข้าวนาปีและข้าวนาปรังไทย ปีการผลิต 2558/59 – 2567/68

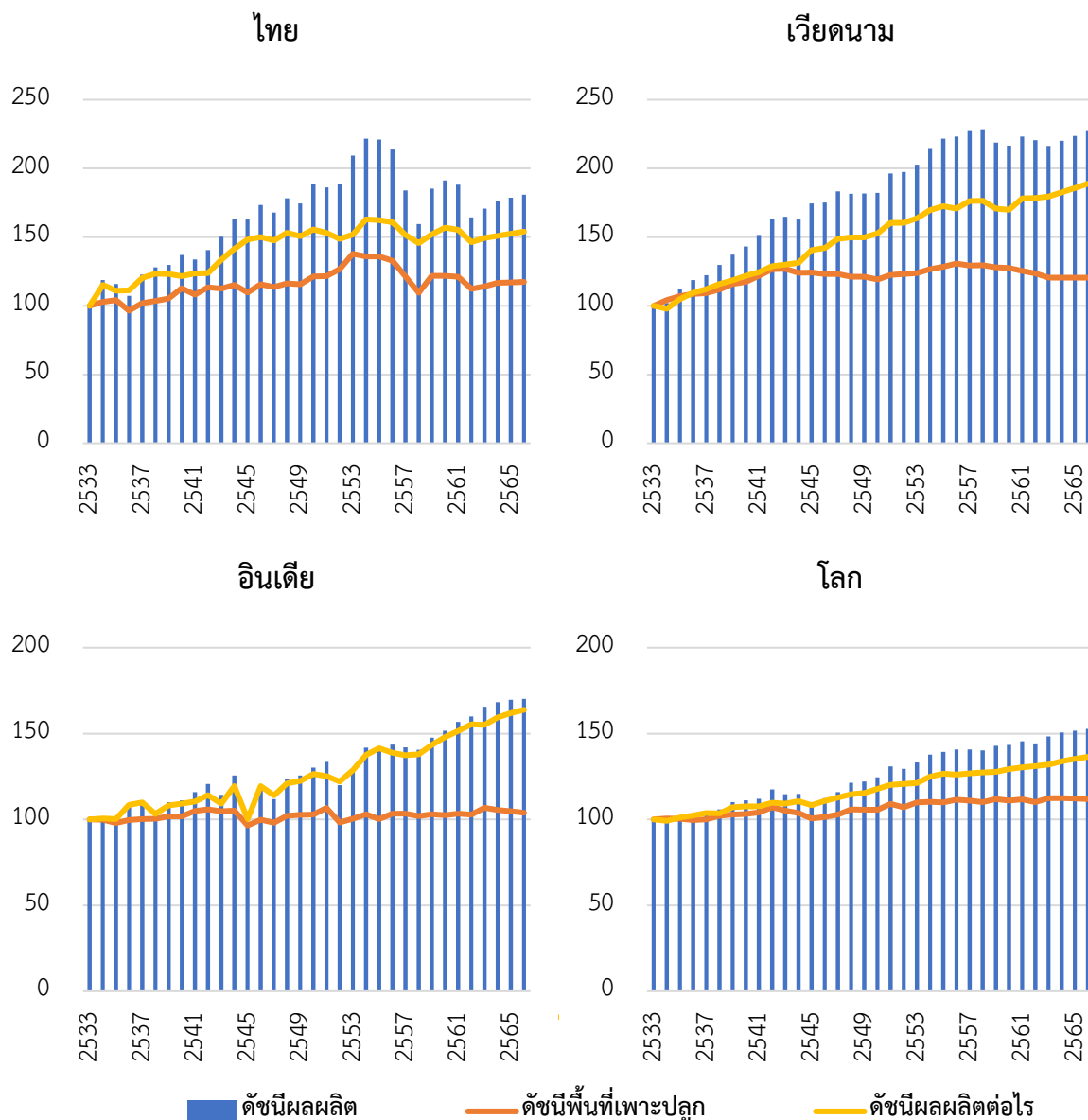

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ธันวาคม 2567

5.2 ผลผลิตข้าว แผนภาพที่ 5 แสดงดัชนีผลผลิต (กราฟแท่งสีฟ้า) ดัชนีพื้นที่ปลูก (เส้นสีส้ม) และดัชนีผลผลิตต่อไร่ (เส้นสีเหลือง) ของไทย เวียดนาม อินเดีย และโลก ในรอบ 34 ปี (ปี 2533 – 2566) พบว่าผลผลิตข้าวไทยมีปริมาณที่ไม่แน่นอน แตกต่างจากปริมาณผลผลิตของเวียดนาม อินเดีย และโลกที่มี

แนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในช่วงปี 2562 – 2566 ผลผลิตข้าวของไทยเพิ่มขึ้นจากการขยายพื้นที่ปลูก ขณะที่ผลผลิตต่อไร่ทรงตัว ซึ่งแตกต่างจากปริมาณผลผลิตของเวียดนาม อินเดีย และโลกที่เพิ่มขึ้นจากผลผลิตต่อไร่ โดยจะพบว่า แม้พื้นที่ปลูกของเวียดนามและอินเดียจะมีแนวโน้มลดลง แต่ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ทำให้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น แสดงว่าผลิตภาพของไทยด้อยกว่าของอินเดียและเวียดนาม ด้วยเหตุนี้ ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับเวียดนามและอินเดียจึงน้อยกว่า

แผนภาพที่ 5: ดัชนีผลผลิต ดัชนีพื้นที่เพาะปลูก และดัชนีผลผลิตต่อไร่ของไทย เวียดนาม อินเดีย และโลก ปี 2533 – 2566 (ปีฐาน 2533 เท่ากับ 100)

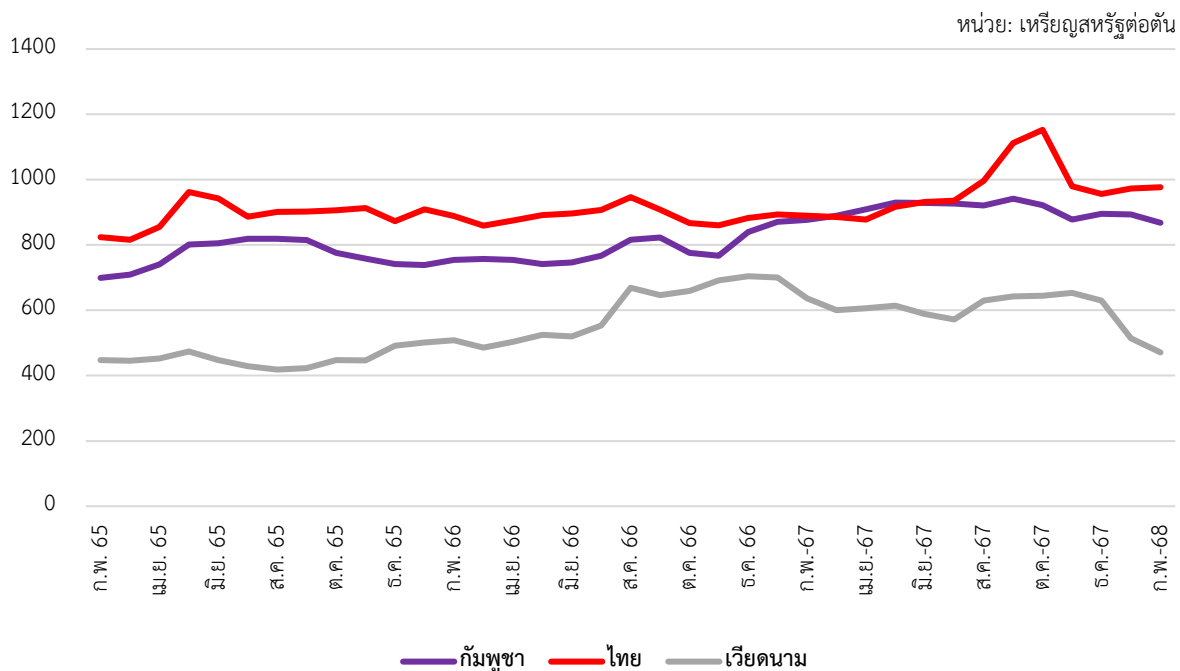

ที่มา: OECD-FAO Agriculture Outlook, ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2568), มีนาคม 2568

5.3 ราคาส่งออกข้าว ภาพรวมราคาส่งออกข้าวของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่งในทุกประเภทสินค้า (แผนภาพที่ 6 – 9) โดยแบ่งออกเป็น

กลุ่มข้าวหอม ข้อมูลของ FAO รายงานราคาส่งออกสินค้าข้าวคุณภาพสูง หรือกลุ่มข้าวหอม ของประเทศกัมพูชา ไทย และเวียดนาม พบว่า ในช่วงกุมภาพันธ์ 2565 ถึง กุมภาพันธ์ 2568 ราคาส่งออกของข้าวไทยสูงที่สุด มีราคาเฉลี่ย 917.7 เหรียญสหรัฐต่อดัน (แผนภาพที่ 5) ซึ่งสูงกว่าราคาเฉลี่ย ข้าวหอมของกัมพูชา (822.1 เหรียญสหรัฐต่อดัน) และสูงกว่าข้าวหอมของเวียดนาม (551.2 เหรียญสหรัฐต่อดัน)

แผนภาพที่ 6: ราคาส่งออกข้าวหอมของกัมพูชา ไทย และเวียดนาม (กุมภาพันธ์ 2565 – กุมภาพันธ์ 2568)

ที่มา: Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO, มีนาคม 2568

กลุ่มข้าวขาวคุณภาพ ได้แก่ ข้าวขาว 4 – 5% พบว่า ข้าวขาวคุณภาพที่ผลิตจากประเทศในทวีปเอเชียจะมีราคาส่งออกต่ำกว่าข้าวขาวที่ผลิตจากประเทศในทวีปอเมริกา และเมื่อพิจารณาราคาส่งออกของประเทศในทวีปเอเชีย พบว่าราคาส่งออกข้าวขาวของไทยสูงกว่าราคาส่งออกของผู้ผลิตอื่นในทวีปเดียวกัน ราคาส่งออกข้าวขาวคุณภาพดีเฉลี่ยในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ถึง กุมภาพันธ์ 2568 ของไทย เท่ากับ 539.6 เหรียญสหรัฐต่อดัน สูงกว่าอินเดีย ปากีสถาน และเวียดนาม ร้อยละ 34.4 11.4 และ 9.0 ตามลำดับ (แผนภาพที่ 7)

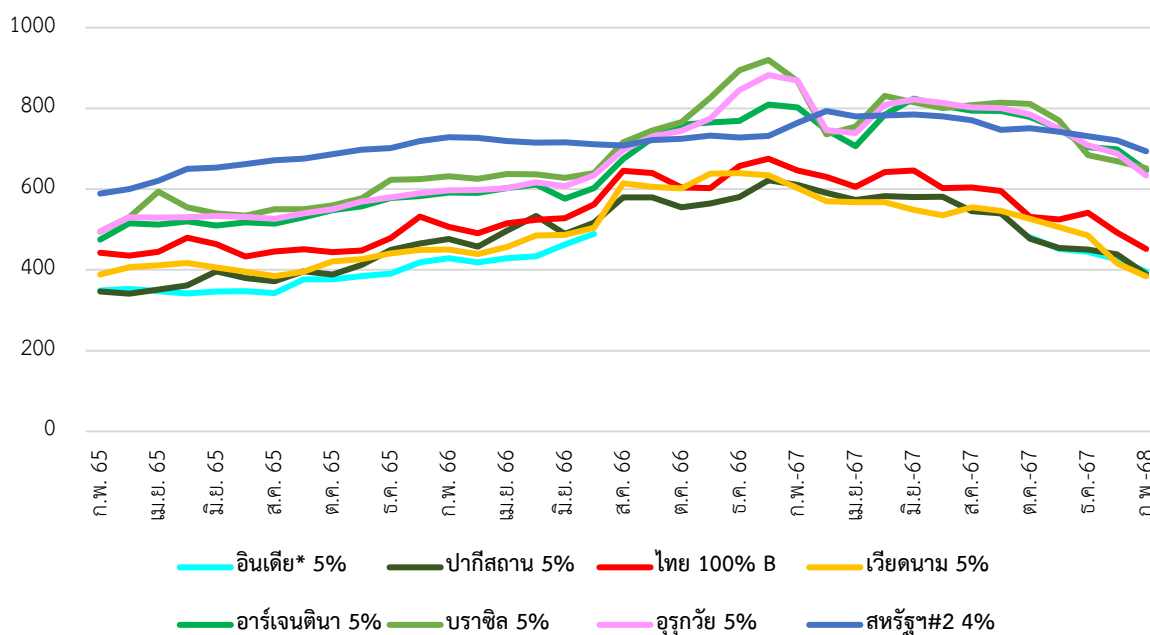
เนื่องจากมาตรการระงับการส่งออกข้าว ทำให้ราคาส่งออกข้าวขาว 5% ของอินเดียจะมีถึงแค่เดือนกรกฎาคม 2566 ทำให้ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2566 ราคาส่งออกข้าวขาว 5% ของโลกมีการ

ปรับตัวสูงขึ้นโดยราคาส่งออกข้าวขาว 5% ของไทยในเดือนสิงหาคม 2566 ปรับตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 14.8 เมื่อเทียบกับราคาส่งออกในเดือนกรกฎาคม 2566

เมื่ออินเดียยกเลิกมาตรการส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่ข้าวบาสมชาติในเดือนกันยายน 2567 ส่งผลให้ราคาข้าวขาวโลกปรับตัวลดลงทันทีในเดือนตุลาคม 2568 โดยราคาส่งออกข้าวขาวไทยเฉลี่ย 5 เดือน ตั้งแต่อินเดียกลับมาส่งออก (ตุลาคม 2567 – กุมภาพันธ์ 2568) คือ 508.3 เหรียญสหรัฐต่อตัน ปรับตัวลดลงร้อยละ 20.2 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า

แผนภาพที่ 7: ราคาส่งออกของข้าวขาวคุณภาพดี ของประเทศผู้ส่งออกสำคัญ (กุมภาพันธ์ 2565 – กุมภาพันธ์ 2568)

หน่วย: เหรียญสหรัฐต่อตัน

*หมายเหตุ: ราคาส่งออกข้าวขาว 5% ของอินเดียเป็นข้อมูลระหว่าง ก.พ. 65 – ก.ค. 66 และ ต.ค. 67 – ก.พ. 68

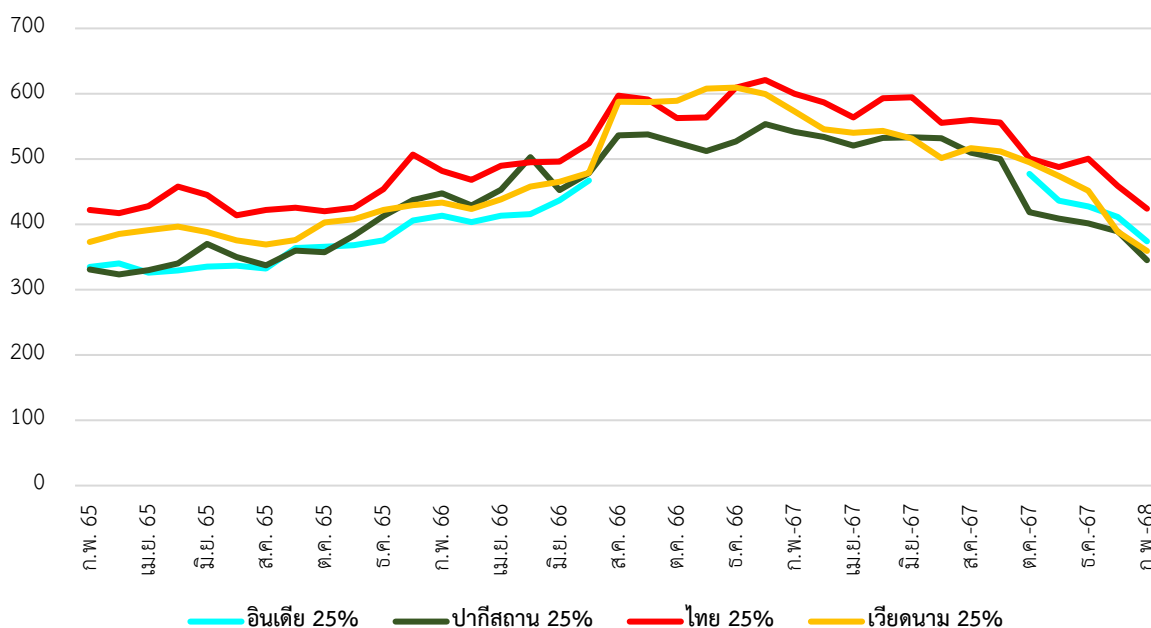
ที่มา: Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO, มีนาคม 2568

กลุ่มข้าวขาวคุณภาพทั่วไป ได้แก่ ข้าวขาว 25% พบว่า ราคาส่งออกเฉลี่ยในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2565 ถึง กุมภาพันธ์ 2568 ของไทย ปากีสถาน เวียดนาม และอินเดีย เท่ากับ 505.9 444.7 471.0 และ 386.4 เหรียญสหรัฐต่อตัน ตามลำดับ (แผนภาพที่ 8) จะพบว่าหลังจากอินเดียมียมาตรการ ระงับการส่งออกกลุ่มข้าวขาว ทำให้ราคาส่งออกข้าวขาว 25% ของโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยราคาส่งออกข้าวขาว 25% ของไทยในเดือนสิงหาคม 2566 เท่ากับ 597 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 13.9 เมื่อเทียบกับเดือนกรกฎาคม 2566 และราคาข้าวขาวมีแนวโน้มลดลงเมื่ออินเดียยกเลิก มาตรการระงับการส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่ข้าวบาสมชาติ โดยราคาส่งออกข้าวขาว 25% ไทยเฉลี่ย 5 เดือน ตั้งแต่อินเดียกลับมาส่งออก (ตุลาคม 2567 – กุมภาพันธ์ 2568) เท่ากับ 474.4 เหรียญสหรัฐต่อตัน ปรับตัวลดลงร้อยละ 19.8 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า

จากผลกระทบของปรากฏการณ์เอลนีโญ ทำให้ประเทศในทวีปเอเชียประสบปัญหาปริมาณน้ำฝนลดลง ส่งผลถึงผลผลิตของข้าวลดลง ซึ่งเป็นพืชที่ใช้น้ำปริมาณมากในการเจริญเติบโตและให้ผลผลิต ทำให้หลายประเทศระงับการส่งออก หรือมีเงื่อนไขในการส่งออกมาขึ้น เช่น อินเดีย และเวียดนาม เพื่อควบคุมปริมาณข้าวสำรองในประเทศและควบคุมราคาข้าวภายในประเทศไม่ให้ราคาสูง สิ่งนี้ส่งผลโดยตรงต่อราคาส่งออกข้าวขาวของโลก ส่งผลให้ราคาส่งออกข้าวขาวของประเทศผู้ผลิตข้าวขาวรายอื่นมีราคาใกล้เคียงกัน เป็นสาเหตุให้มูลค่าและปริมาณการส่งออกข้าวไทยขยายตัวต่อเนื่อง

แผนภาพที่ 8: ราคาส่งออกของข้าวขาวคุณภาพต่ำ ของประเทศผู้ส่งออกสำคัญ (กุมภาพันธ์ 2565 – กุมภาพันธ์ 2568)

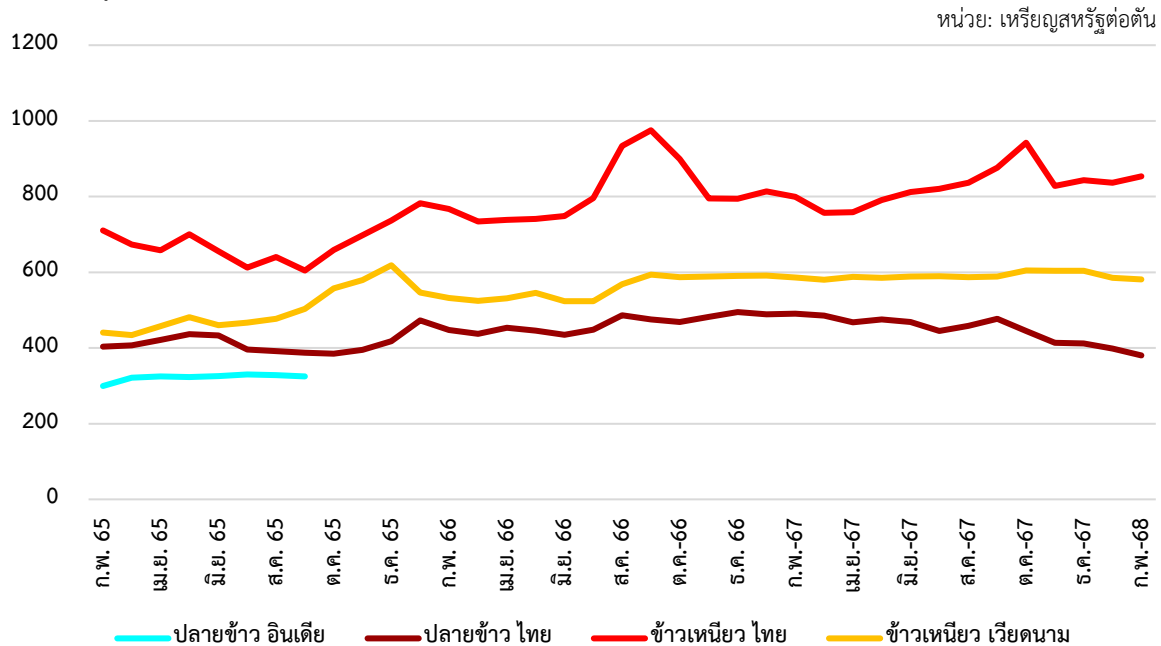
หน่วย: เหรียญสหรัฐต่อตัน

ที่มา: Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO, มีนาคม 2568

ปลายข้าวและข้าวเหนียว ราคาส่งออกปลายข้าวและข้าวเหนียวของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่งอย่างมาก (แผนภาพที่ 9) โดยราคาส่งออกปลายข้าวเฉลี่ยของไทยในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ถึง กันยายน 2565 เท่ากับ 409.4 เหรียญสหรัฐต่อตัน สูงกว่าของอินเดีย (322.2 เหรียญสหรัฐต่อตัน) ร้อยละ 27.1 ราคาส่งออกปลายข้าวเฉลี่ยของไทยปรับตัวสูงขึ้นหลังจากอินเดียระงับการส่งออกปลายข้าว (เดือนตุลาคม 2565 ถึง กุมภาพันธ์ 2568) เท่ากับ 450.0 เหรียญสหรัฐต่อตัน หรือปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.9 ส่วนราคาส่งออกข้าวเหนียวเฉลี่ยในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ถึง กุมภาพันธ์ 2568 ของไทย เท่ากับ 773.6 เหรียญสหรัฐต่อตัน ซึ่งสูงกว่าราคาส่งออกข้าวเหนียวของเวียดนาม (551.3 เหรียญสหรัฐต่อตัน) มากถึงร้อยละ 40.3

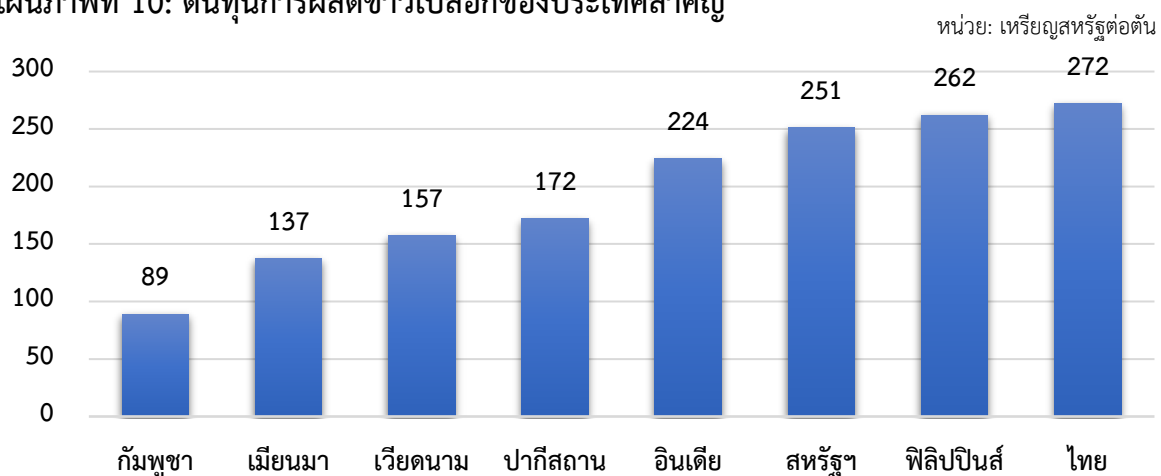
แผนภาพที่ 9: ราคาส่งออกของปลายข้าวและข้าวเหนียว ของประเทศผู้ส่งออกสำคัญ (กุมภาพันธ์ 2565 – กุมภาพันธ์ 2568)

ที่มา: Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO, มีนาคม 2568

5.4 ต้นทุนการผลิต เมื่อพิจารณาต้นทุนในการผลิตข้าวเปลือก (แผนภาพที่ 10) พบว่า ต้นทุนการผลิตข้าวไทยสูงกว่าหลายประเทศ โดยสูงกว่าประเทศคู่แข่งอย่างอินเดียประมาณร้อยละ 21.40 และเวียดนามร้อยละ 73.25 ขณะที่สูงกว่าผู้ผลิตอื่นอย่างกัมพูชา เมียนมา ปากีสถาน สหรัฐฯ และฟิลิปปินส์ ร้อยละ 205.62 98.54 58.14 8.37 และ 3.82 ตามลำดับ โดยต้นทุนการผลิตที่สูงทำให้ราคาส่งมอบและราคาส่งออกข้าวไทยสูงกว่าประเทศผู้ผลิตอื่น ส่งผลให้ประเทศผู้นำเข้าหันไปซื้อข้าวจากประเทศคู่แข่งมากขึ้น

แผนภาพที่ 10: ต้นทุนการผลิตข้าวเปลือกของประเทศสำคัญ

ที่มา: ประมาณการโดย United States International Trade Commission

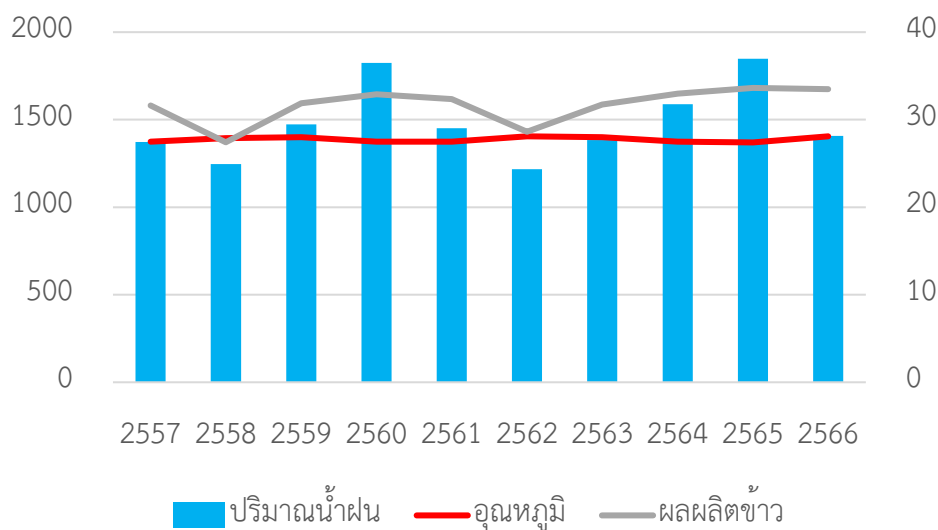
การแข่งขันของคู่แข่งต้นทุนต่ำในตลาดข้าวคุณภาพ ส่งผลให้ผู้นำเข้าข้าวในตลาดโลก มีทางเลือกมากขึ้น ทำให้ต้นทุนในการส่งมอบข้าวมีความสำคัญมากขึ้นต่อการตัดสินใจของผู้ซื้อข้าว ในตลาดโลกว่าจะนำเข้าข้าวจากแหล่งใด โดยทั่วไปผู้นำเข้าจะพิจารณาจาก **ต้นทุนในการส่งมอบข้าว** ซึ่งขึ้นอยู่กับต้นทุนการผลิตข้าว ค่าขนส่ง อัตราแลกเปลี่ยน และภาษี **ความหลากหลายของข้าว** ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ คุณภาพและมาตรฐานข้าว และ **ความน่าเชื่อถือของผู้ผลิต** โดยพบว่าประเทศคู่แข่งอย่าง อินเดียและเวียดนามประสบความสำเร็จในการยกระดับและพัฒนาข้าว ทั้งในแง่ความหลากหลาย ความน่าเชื่อถือ และคุณภาพ ขณะที่ไทยมีต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงกว่า ประกอบกับผู้นำเข้าข้าวในตลาดโลกมีความอ่อนไหวต่อราคาข้าวค่อนข้างมาก ทำให้ส่วนแบ่งในตลาดโลกของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้ข้าวไทยสูญเสียส่วนแบ่งตลาดมากขึ้น เกิดจาก **(1) ปัญหาผลิตภาพต่ำและต้นทุนสูง ทำให้ข้าวไทยแข่งขันด้านราคาไม่ได้** ผลผลิตของไทยในปี 2567/68 เฉลี่ยอยู่ที่ 456 กิโลกรัมต่อไร่ เทียบกับเวียดนามที่ 976 กิโลกรัมต่อไร่ และอินเดียที่ 696 กิโลกรัมต่อไร่ ขณะที่ต้นทุนของไทยสูงกว่าเวียดนามและอินเดียถึงร้อยละ 73 และ 21 ตามลำดับ ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของข้าวไทยด้านราคากับคู่แข่งลดลง **(2) พันธุ์ข้าวไทยไม่ตรงความต้องการของผู้บริโภค** ไทยส่งออกข้าวขาวเป็นหลัก (ร้อยละ 55 ของปริมาณการส่งออกข้าวไทยทั้งหมด) ซึ่งเป็นข้าวพื้นแข็ง ราคาถูกและแข่งขันที่ราคา แต่ปัจจุบันผู้บริโภคต่างประเทศหันมาบริโภคข้าวพันธุ์พื้นนุ่มมากขึ้น เพราะราคาไม่แพงแต่มีความนุ่มคล้ายข้าวหอมมะลิ แม้ในไทยมีการพัฒนาข้าวพันธุ์พื้นนุ่มและได้รับการรับรองแล้วหลายพันธุ์ แต่ปลูกไม่แพร่หลายนัก จึงยังไม่มีผลผลิตมากพอต่อความต้องการของตลาด ขณะที่เวียดนามพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นนุ่มและสามารถส่งออกได้ และ **(3) การเน้นแข่งขันราคาในระยะสั้น ทำให้ภาคการผลิตอ่อนแอลง** เนื่องจากข้าวเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ที่มีความแตกต่างกันน้อย ผู้ส่งออกข้าวจึงเน้นแข่งขันราคาเป็นหลัก โดยเฉพาะกับคู่แข่งอย่างเวียดนามที่ส่งออกชนิดข้าวใกล้เคียงกัน ในอดีตราคาส่งออกข้าวขาวไทยเฉลี่ยสูงกว่าเวียดนามประมาณ 30 เหรียญสหรัฐ แต่ไทยยังสามารถส่งออกได้มากกว่า เนื่องจากผู้ซื้อเชื่อมั่นในคุณภาพและมาตรฐาน แต่เมื่อคู่แข่งพัฒนาคุณภาพข้าวและการผลิต ทำให้ความได้เปรียบของไทยเริ่มลดลง ผู้ส่งออกพยายามแข่งขันลดราคา เพื่อเพิ่มยอดขายและรักษาส่วนแบ่งตลาด ทำให้เกิดการกดราคาต่อกันเป็นทอด ทั้งราคารับซื้อจากโรงสี และชาวนา ตามลำดับ ปัญหาทั้งหมดจึงถูกผลักไปให้ชาวนาที่มีอำนาจต่อรองต่ำและไม่สามารถลดต้นทุนที่สูงได้ ทำให้ความเป็นอยู่ของครัวเรือนชาวนาอ่อนแอลง ท้ายที่สุดภาครัฐเข้ามาช่วยอุดหนุนรับภาระเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 5 หมื่นล้านบาท

5.5 ข้าวไทยอ่อนแอต่อสภาพอากาศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลให้ปริมาณน้ำฝนในไทยมีความแปรปรวน ทำให้ปริมาณผลผลิตข้าวมีความไม่แน่นอน เปรียบเทียบปริมาณน้ำฝนและผลผลิต

ข้าวของไทยในช่วง 10 ปี จะพบว่าผลผลิตข้าวของไทยจะแปรผันตามปริมาณน้ำฝน เนื่องจากข้าวของไทยส่วนใหญ่เป็นข้าวนาปี ซึ่งใช้น้ำฝนเป็นหลัก โดยปีที่เกิดเอลนีโญ (ปี 2558 2562 และ 2566) ผลผลิตข้าวลดลงอย่างชัดเจน ขณะที่ปีที่เกิดลานีญา (ปี 2560 และ 2565) ผลผลิตข้าวมีปริมาณที่เพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาที่อุณหภูมิ พบว่ามีความแปรปรวนเช่นกัน โดยมีอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 27.4 – 28.1 องศาเซลเซียส

แผนภาพที่ 11: เปรียบเทียบปริมาณน้ำฝน (หน่วย: มิลลิเมตร) และผลผลิตข้าว (หน่วย: ล้านตันข้าวเปลือก) ของไทยในช่วง 10 ปี (ปี 2557 – 2566)

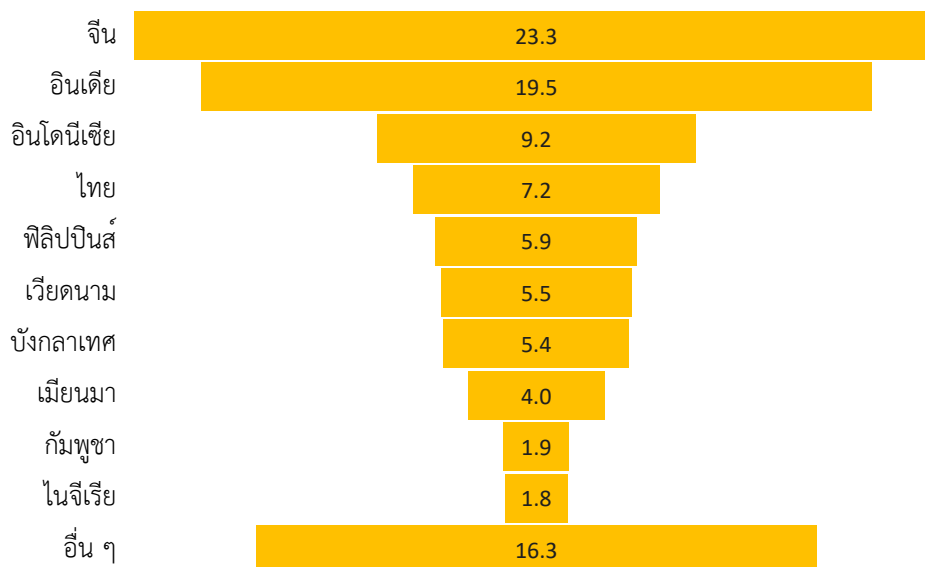
5.6 การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas: GHG)

การทำนาข้าวแบบดั้งเดิมเป็นกระบวนการผลิตที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง¹ โดยปัจจัยหลักที่มีผลต่อการปลดปล่อยก๊าซ GHG ในนาข้าว สามารถแบ่งได้ 3 แหล่ง คือ (1) ก๊าซมีเทน (CH_4) เกิดจากการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุจุลินทรีย์ในสภาวะไร้ออกซิเจนในนาข้าวน้ำขัง ซึ่งเป็นแหล่งหลักของการปล่อยก๊าซ GHG ในการปลูกข้าว (2) ก๊าซไนตรัสออกไซด์ (N_2O) เกิดจากการใช้ปุ๋ยไนโตรเจนในนาข้าวที่ไม่ได้จัดการอย่างเหมาะสม ก๊าซ N_2O มีศักยภาพในการก่อให้เกิดภาวะโลกร้อนสูงกว่า CO_2 ถึง 298 เท่า และ (3) ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) เกิดจากการใช้เชื้อเพลิงในเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น การเตรียมดิน หว่านเมล็ด การเก็บเกี่ยว และการขนส่ง และอีกหนึ่งปัญหาใหญ่คือการจัดการกับตอซังและฟางข้าวปริมาณมหาศาลหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต การเผาตอซังข้าวปล่อย GHG หลายตัว เช่น มีเทน คาร์บอนไดออกไซด์ คาร์บอนมอนอกไซด์ ไนโตรเจนออกไซด์ และซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เป็นต้น

¹ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ: <https://nectec.or.th/ace2024/wp-content/uploads/2024/09/ss6-NECTEC-GHG.pdf>

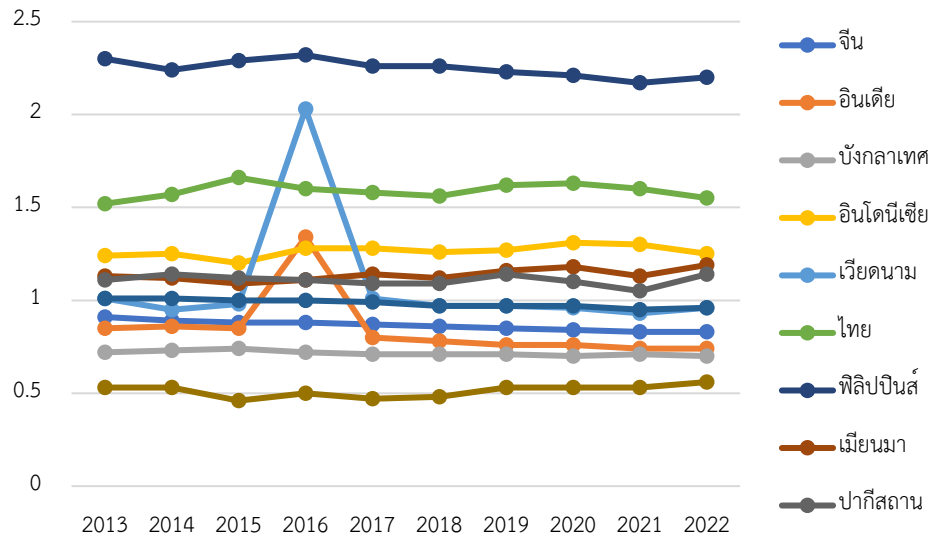
การทำนาข้าวของไทยเป็นวิธีเขตกรรมที่ปล่อยก๊าซ GHG ถึงร้อยละ 50.58 ของการปล่อยก๊าซ GHG ในภาคการเกษตรทั้งหมดของประเทศไทย ซึ่งมากเป็นอันดับ 4 ของโลก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น (ภาพที่ 12) มีสัดส่วนร้อยละ 7.2 ของปริมาณการปล่อย GHG ทั้งหมดของกิจกรรมการปลูกข้าวโลก (741.7 Mt CO₂eq) และเมื่อเปรียบเทียบปริมาณการปล่อย GHG กับผลผลิตพบว่า การเพาะปลูกข้าวของไทยปล่อย GHG สูงเป็นอันดับ 2 ในกลุ่มผู้ผลิตข้าวรายใหญ่ (ภาพที่ 13) โดยปล่อย GHG 1.55 kg CO₂eq ต่อ 1 กิโลกรัมข้าว ซึ่งอาจส่งผลให้การส่งออกข้าวไทยต้องเผชิญกับปัญหาเงื่อนไขการค้าในอนาคต รวมถึงการตอบโจทก์เป้าหมายสำคัญของประเทศไทยที่มุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ในปี 2593 (ค.ศ. 2050) และปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นศูนย์ (Net Zero) ภายในปี 2608 (ค.ศ. 2065) ในภาคเกษตรกรรม

แผนภาพที่ 12: สัดส่วน (%) ปริมาณการปล่อย GHG ทั้งหมดของกิจกรรมการปลูกข้าวทั่วโลก 10 อันดับแรก (ปี 2565 ปริมาณการปล่อย GHG ทั้งหมดของกิจกรรมการปลูกข้าวโลก เท่ากับ 741.7 Mt CO₂eq))

ที่มา: องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ: <https://www.fao.org/faostat/en/#data>

แผนภาพที่ 13: ปริมาณการปล่อย GHG ต่อผลผลิตข้าว 1 กิโลกรัม ของประเทศผู้ผลิตข้าว 10 อันดับแรกของโลก ช่วงปี 2556 – 2565 (ปี ค.ศ. 2013 – 2022) (หน่วย: kg CO₂eq ต่อ 1 กิโลกรัมข้าว)

ที่มา: องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ: <https://www.fao.org/faostat/en/#data>

บทที่ 6 ปัญหา อุปสรรค และผลกระทบของการผลิต/ค้าข้าว

6.1 แหล่งน้ำไม่เพียงพอ จำนวนรอบในการเพาะปลูกน้อย จากข้อมูลของกรมชลประทาน ในปี 2566 ไทยมีพื้นที่ทำกิจกรรมทางการเกษตรในเขตชลประทานเพียงร้อยละ 24 แตกต่างจากเวียดนามที่มีพื้นที่ปลูกข้าวอยู่ในเขตชลประทานกว่าร้อยละ 90 โดยการที่พื้นที่ปลูกข้าวนาปีส่วนใหญ่ของไทยต้องอาศัยน้ำฝน ทำให้เกษตรกรไม่สามารถบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อพิจารณาข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (Gistda) ได้ทำการประเมินพื้นที่ปลูกข้าวไทย ปีการผลิต 2566/67 เท่ากับ 76 ล้านไร่ (ข้าวนาปี 61 ล้านไร่ และข้าวนาปรัง 15 ล้านไร่) พบว่า มีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทานประมาณ 24 ล้านไร่ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด (ตารางที่ 2) และส่งผลให้ผลผลิตข้าวต่อไร่อยู่ในระดับต่ำ และต้นทุนการผลิตสูง

ตารางที่ 2: พื้นที่ปลูกข้าวในเขตพื้นที่ชลประทาน ปีการผลิต 2566/67 (หน่วย: ไร่)

รายการ	พื้นที่ปลูกข้าวในเขตชลประทาน (1)	พื้นที่ปลูกข้าวนอกเขตชลประทาน (2)	พื้นที่ปลูกรวม	สัดส่วน (1):(2)
ข้าวนาปี	14,275,390	46,725,476	61,000,866	23:77
ข้าวนาปรัง	9,812,581	5,179,454	14,992,035	65:35
รวม	24,087,971	51,904,930	75,992,901	32:68

ที่มา: สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (Gistda), มีนาคม 2568

6.2 พื้นที่เพาะปลูกขนาดเล็ก ทำให้ต้นทุนการจัดการพื้นที่สูง จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า ในปี 2567 เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีมีจำนวน 4.68 ล้านครัวเรือน มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี 62.1 ล้านไร่ มีที่ดินปลูกข้าวเฉลี่ย 13.27 ไร่ต่อครัวเรือน โดยขวนากว่า 9 แสนครัวเรือน หรือร้อยละ 19.4 ของจำนวนครัวเรือนชาวนาทั้งหมด มีที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่ ขณะที่อีก 1.3 ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ 28.0 ของจำนวนครัวเรือนชาวนาทั้งหมด มีที่ดินอยู่ระหว่าง 5 – 10 ไร่ การที่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดเล็ก ส่งผลให้ประโยชน์ที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับที่ต่ำ จนไม่มีแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การที่ชาวนามีที่ดินขนาดเล็ก ยังส่งผลให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้จากการเข้าไปมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าอุตสาหกรรมข้าวอยู่ในระดับต่ำอีกด้วย ชาวนาจึงหันไปทำอาชีพเสริมอื่น ๆ จนไม่มีเวลาใส่ใจในการพัฒนากระบวนการผลิตข้าวเท่าที่ควร

6.3 เกษตรกรสูงวัยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น เกษตรกรวัยทำงานมีสัดส่วนลดลง ในปี 2566 กรมส่งเสริมการเกษตร เผยว่า ร้อยละ 27.8 ของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรทั่วประเทศ มีอายุเฉลี่ยมากกว่า 65 ปี และร้อยละ 30.6 มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 56 – 65 ปี แสดงให้เห็นว่าชาวนามีอายุมากขึ้น ขณะที่เกษตรกรวัย 55 ปีลงมา มีสัดส่วนลดลง (ตารางที่ 3) นอกจากนี้ พบว่า ที่ดินมีขนาดเล็กจนไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนเพื่อพัฒนากระบวนการผลิต เช่น การซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตร ส่งผลให้ชาวนาไทยส่วนใหญ่ต้องจ้าง

แรงงานและเครื่องจักรกลในการทำนาทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การเตรียมแปลงจนถึงการเก็บเกี่ยว จึงเป็นข้อจำกัดในการลดต้นทุนการผลิต เนื่องจากชาวนาเป็นเพียงผู้ซื้อบริการจากผู้รับจ้างในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าว เช่น รับจ้างเกี่ยวข้าว หรือแรงงานรับจ้างฉีดยาและใส่ปุ๋ย เป็นต้น

ตารางที่ 3: จำนวนหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามช่วงอายุ ปี พ.ศ. 2561 และ 2566

ช่วงอายุ (ปี)	ปี พ.ศ. 2561		ปี พ.ศ. 2566	
	ครัวเรือน	สัดส่วน (ร้อยละ)	ครัวเรือน	สัดส่วน (ร้อยละ)
65 ปี ขึ้นไป	1,294,878	19.9	1,919,723	27.8
56 – 65 ปี	1,485,006	22.8	2,109,239	30.6
46 – 55 ปี	1,983,934	30.5	1,783,746	25.8
36 – 45 ปี	1,324,824	20.3	787,374	11.4
26 – 35 ปี	388,347	6.0	278,080	4.0
18 – 25 ปี	39,358	0.6	25,425	0.4

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, ณ 21 มีนาคม 2568

6.4 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อผลผลิตที่ผันผวน และส่งผลถึงปริมาณน้ำที่ไม่แน่นอน อาจเกิดทั้งภาวะน้ำท่วมและแล้งได้ รวมถึงอุณหภูมิที่สูง ทำให้ผลผลิตข้าวในอนาคตลดลง และผลผลิตแปรปรวนสูงขึ้น นอกจากนี้ การปลูกข้าวยังเป็นกิจกรรมทางการเกษตรที่มีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Carbon Footprint) สูง โดยก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกเป็นอันดับสองรองจากปศุสัตว์

6.5 รายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีความไม่แน่นอน โดยรายได้ของเกษตรกรที่ปลูกข้าวแต่ละชนิดจะขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิต ราคา และความต้องการของผู้บริโภค ทำให้รายได้เกษตรกรมีความไม่มั่นคง เช่น เมื่อราคาข้าวตกต่ำ จะส่งผลให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวนาตกต่ำด้วย

6.6 การบริโภคข้าวของโลกมีแนวโน้มลดลง โดยการบริโภคข้าวของชาวไทย เวียดนาม จีน ปากีสถาน อินเดีย และอินโดนีเซีย มีปริมาณเท่ากับ 101.41 152.36 76.57 13.15 73.94 และ 121.46 กิโลกรัมต่อหัวต่อปี และยังพบว่า การบริโภคข้าวต่อหัวของไทย ประเทศในเอเชีย และกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา มีแนวโน้มบริโภคข้าวลดลงต่อเนื่อง ขณะที่ประเทศในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหภาพยุโรป และสหรัฐฯ การบริโภคข้าวทรงตัวแต่ไม่เพิ่มขึ้น ซึ่งการบริโภคข้าวลดลง ทำให้เก็บสต็อกข้าวเพิ่มขึ้น มีผลต่อราคาข้าวที่ลดลงและส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโดยตรง

6.7 ชาวนาและองค์กรชาวนายังไม่เข้มแข็ง การรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายมีน้อย ทำให้อำนาจต่อรองต่ำ นอกจากนี้ ชาวนาส่วนใหญ่อายุมาก ขาดความรู้ และทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ตลอดจนทักษะการบริหารจัดการการเงินและบัญชี การค้า การตลาด อีกทั้งชาวนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับยากจนและมีหนี้สิน

6.8 การผลิตข้าวยังมีประสิทธิภาพต่ำ มีต้นทุนและราคาส่งออกสูง ต้นทุนการผลิตข้าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบไปด้วย (1) ต้นทุนผันแปร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 81.09 ได้แก่ ค่าแรง (สัดส่วนร้อยละ 38.10) ค่าปุ๋ย (เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารควบคุมและกำจัดศัตรูพืช น้ำมันเชื้อเพลิง วัสดุการเกษตร และค่าซ่อมบำรุง สัดส่วนร้อยละ 42.99) และอื่น ๆ (ร้อยละ 2.48) และ (2) ต้นทุนคงที่ (ค่าเช่าที่ดิน ค่าเสื่อมอุปกรณ์ ค่าเสื่อมโอกาส และเงินทุนในอุปกรณ์) สัดส่วนร้อยละ 18.91 ขณะที่ผลผลิตต่อไร่ของไทยต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง โดยมีผลผลิต 418 – 464 กิโลกรัม/ไร่ ส่วนคู่แข่งอย่างจีน 1,134 กิโลกรัม/ไร่ เวียดนาม 963 กิโลกรัม/ไร่ อินเดีย 670 กิโลกรัม/ไร่ และปากีสถาน 609 กิโลกรัม/ไร่ ขณะเดียวกันพื้นที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน ทำให้ปริมาณและคุณภาพข้าวได้รับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ง่ายกว่าประเทศคู่แข่ง

6.9 ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ข้าวแปรรูปมูลค่าสูงมีน้อย และขาดการต่อยอดเชิงอุตสาหกรรมและพาณิชย์ ขณะเดียวกันตลาดมีความต้องการสินค้าข้าวที่มีมาตรฐานสูงขึ้น และมีข้อกำหนดของมาตรฐานเพิ่มขึ้น

6.10 ประเทศผู้นำเข้าหลายประเทศเร่งส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวของประเทศให้มากขึ้น ประเทศคู่ค้าข้าวไทยมีนโยบายพึ่งพาตนเองด้านความมั่นคงทางอาหาร เร่งส่งเสริมพัฒนาการผลิตข้าวเพิ่มขึ้น เช่น อินโดนีเซีย และหลายประเทศในตะวันออกกลาง

บทที่ 7 ปัจจัยที่มีผลต่อราคาข้าว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวราคาสินค้าข้าวในตลาดโลก ประกอบด้วย

7.1 ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศของผู้นำเข้า จะส่งผลกระทบต่อราคาในตลาดโลกผ่านการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ของสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ เมื่อผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศของผู้นำเข้าสูงขึ้น หรือประชากรของประเทศนำเข้ามีรายได้มากขึ้น ก็จะมีความต้องการบริโภคสินค้ามากขึ้น จึงส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น

7.2 ราคาเอฟโอบี (F.O.B) ของสินค้าข้าวไทย เป็นราคาที่ใช้ในการขายสินค้าเกษตรของไทย ซึ่งเงื่อนไขของราคาเอฟโอบี คือ ราคาที่ผู้ซื้อในต่างประเทศต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าประกันภัย ค่าค่าระวางบรรทุกสินค้า ในการนำเข้าหรือส่งออกทั้งหมด รวมทั้งค่าใช้จ่ายด้านศุลกากรต่าง ๆ จนกระทั่งสินค้าถึงมือผู้ซื้อ โดยเป็นการส่งมอบ ณ ท่าเรือกรุงเทพ หน้าที่ของผู้ขายรับผิดชอบ คือ ค่าบรรจุหีบห่อสินค้า ค่าสินค้า ค่าขนส่ง และค่าขนถ่ายสินค้าลงเรือ เนื่องจากไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับ 2 ของโลก ครองส่วนแบ่งทางการตลาดในปี 2567 ประมาณร้อยละ 14 ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออก จึงส่งผลกระทบต่อราคาตลาดโลกในทิศทางเดียวกันมากบ้างน้อยบ้างตามส่วนแบ่งทางการตลาดของสินค้าแต่ละชนิด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสินค้าเกษตรที่ส่งออก หากเป็นสินค้าประเภทและเกรดเดียวกันแล้ว สินค้าจะมีลักษณะเหมือนกัน จึงมีสินค้าจากประเทศอื่นทดแทนได้ เช่น ข้าวจากเวียดนาม และอินเดีย ก็เป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทย ดังนั้น การเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ในกรณีนี้ จึงอาจมีอิทธิพลเหนือตลาดไม่มากนัก

7.3 ราคาสินค้าข้าวในประเทศ การเคลื่อนไหวราคาสินค้าข้าวภายในประเทศขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน ในกรณีที่ความต้องการสินค้าสูงขึ้น ก็ส่งผลให้ราคาปรับตัวสูงขึ้น เช่น ช่วงเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ส่วนทางด้านอุปทานจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิต ต้นทุนการผลิต และเทคโนโลยีการผลิต ที่จะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอุปทาน ซึ่งในกรณีที่อุปทานเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ราคาปรับตัวลดลง ในทางตรงกันข้ามหากอุปทานลดลงก็จะทำให้ราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น ราคาภายในประเทศนี้อาจส่งผลกระทบต่อราคาในตลาดโลกหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับส่วนแบ่งทางการตลาดโลกของสินค้านั้นเป็นสำคัญ

7.4 อัตราแลกเปลี่ยน การซื้อขายสินค้านี้ระหว่างประเทศจะมีการกำหนดราคาซื้อขายกันเป็นเงินตราสกุลหลัก และสกุลที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน หรือการที่ค่าเงินบาทมีการอ่อนค่าหรือแข็งค่า จะส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าของไทยที่จำหน่ายในต่างประเทศ กล่าวคือ หากเงินบาทอ่อนค่าลงจะทำให้ราคาสินค้าไทยในต่างประเทศถูกลง ในขณะเดียวกันหากเงินบาทแข็งค่าขึ้นก็จะทำให้สินค้าไทยในต่างประเทศมีราคาแพงขึ้น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนจะ

ทำให้ราคาในตลาดต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงด้วย อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์เพิ่มขึ้น เช่น จาก 33 เป็น 35 บาทต่อดอลลาร์ หรือเงินบาทอ่อนค่าลง ก็จะทำให้ราคาถูกลง เป็นต้น

7.5 อุปทานสินค้าข้าวในตลาดโลก ส่งผลต่อปริมาณข้าวในตลาดโลก กรณีผู้ส่งออกรายใหญ่มีปริมาณผลผลิตสูง ก็จะส่งผลให้การส่งออกสินค้าข้าวในตลาดโลกมีมากขึ้น และกดดันให้ราคาตลาดโลกปรับตัวลดลง ยกตัวอย่างเช่น ปีที่สภาพดินฟ้าอากาศเอื้ออำนวย จะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาดมาก ปริมาณอุปทานสินค้าในตลาดโลกจะมีมากขึ้น ราคา ก็จะปรับตัวลดลง เป็นต้น

7.6 นโยบายรัฐบาล เมื่อรัฐบาลนำนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ มาใช้กับสินค้าเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนและรักษาเสถียรภาพ อาทิ การประกันราคา การรับจำนำพืชผลทางการเกษตร และการอุดหนุนในด้านต่าง ๆ เช่น ปัจจัยการผลิต เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และการพักชำระหนี้ เป็นต้น นโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อต้นทุนและรายได้ของเกษตรกรทั้งสิ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าที่ซื้อขายกัน ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่รัฐบาลประกาศรับจำนำข้าวเปลือกในปีการผลิต 2554/2555 และยกระดับราคารับจำนำข้าวเปลือกเป็นตันละ 15,000 บาท ซึ่งเป็นราคาที่สูงกว่าราคาตลาดในขณะนั้น ส่งผลให้มีการขยายพื้นที่ทำนามากขึ้น และเร่งผลิตโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ เพราะเป็นการรับซื้อข้าวทุกประเภทในราคาเดียว ทำให้ท้ายที่สุดคุณภาพข้าวของไทยแย่งลง และเป็นผลเสียในระยะยาว

7.7 ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ความแห้งแล้ง ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวราคาสินค้าในตลาดโลก โดยจะส่งผลกระทบต่อปริมาณอุปทานของสินค้า ซึ่งเมื่อเกิดภัยธรรมชาติขึ้นอาจจะทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหาย อุปทานสินค้าลดลง และทำให้ราคาปรับตัวสูงขึ้น

7.8 ปัจจัยด้านจิตวิทยาและการคาดการณ์ เป็นปัจจัยที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่มีส่วนร่วมในตลาดและส่งผลกระทบต่อแนวโน้มราคา เช่น การเก็งกำไร ความตื่นตระหนกจากวิกฤตเศรษฐกิจ ข้าวลือ การคาดการณ์ราคาในอนาคต เป็นต้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อขายของภาคส่วนต่าง ๆ ในตลาด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแนวโน้มราคา หากปัจจัยด้านจิตวิทยาและการคาดการณ์ออกมาในด้านบวก ก็จะทำให้เกิดแรงซื้อเข้ามาในตลาดและผลักดันให้ราคาปรับตัวสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากปัจจัยด้านจิตวิทยาและการคาดการณ์ออกมาในด้านลบ ก็จะทำให้เกิดแรงขาย และราคาจะปรับตัวลดลง

บทที่ 8 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1 การวางแผนปรับปรุงพื้นที่ปลูกข้าวและเพิ่มผลผลิตต่อไร่ เร่งพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาช่วยพัฒนาพันธุ์ข้าว วางแผนและพัฒนากลุ่มปลูก ลดต้นทุนการผลิต เพื่อให้ราคาข้าวไทยแข่งขันได้มากขึ้น และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

8.2 การบริหารจัดการน้ำ เนื่องจากมีพื้นที่ปลูกข้าวในเขตชลประทานสัดส่วนเพียงร้อยละ 32 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำและชลประทานให้ทั่วถึงครอบคลุม จะช่วยเพิ่มผลผลิตข้าวต่อพื้นที่ ผ่านการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของข้าว รวมทั้งส่งเสริมการทำนาข้าวแบบเปียกสลับแห้ง ซึ่งช่วยลดการใช้น้ำ ลดต้นทุน และลดโลกร้อน

8.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น ปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูกของชาวนาให้สอดคล้องกับลักษณะของชุดดิน สภาพภูมิอากาศ และความต้องการของพืช ใ้ปุ๋ยในระดับที่เหมาะสมกับความต้องการของต้นข้าว ลดใช้ปุ๋ยเคมี และทำนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งพัฒนาด้านการค้าและการตลาด เชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่าของข้าวไทย เพื่อพัฒนาสู่สินค้าแปรรูปมูลค่าสูงจากข้าว

8.4 การรักษาเสถียรภาพราคาข้าว นอกจากการวางแผนการผลิตข้าวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ภาครัฐควรส่งเสริมเกษตรกรพันธสัญญา การประกันภัยพืชผลทางการเกษตร และการอุดหนุนของภาครัฐในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางรายได้ ตลอดจนกำกับดูแลการค้าสินค้าเกษตร ให้เกษตรกรได้ราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม สำหรับการดูแลเสถียรภาพราคาข้าว รัฐบาลควรจัดการด้านปริมาณการผลิตควบคู่กับคุณภาพ โดยสะท้อนข้อมูลและความเป็นจริงในตลาดโลก

8.5 การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนโดยภาครัฐ ควรเป็นไปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับการค้าตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าข้าว นำไปสู่การลดต้นทุน และสร้างความเข้มแข็งให้ชาวนาและผู้ประกอบการค้าข้าว เช่น ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเครื่องจักรกลสำหรับการผลิตข้าวที่มีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือของภาครัฐ ควรกำหนดเงื่อนไข คัดเลือกเกษตรกรที่มีศักยภาพ และต้องการพัฒนาตนเอง

บรรณานุกรม

- กรมการข้าว. 2568. รายงานสถานการณ์ด้านข้าว รายสัปดาห์. สืบค้นจาก https://files.ricethailand.go.th/files/2/documents/page_doc/files-rice-1741765633622.pdf.
- กรมการข้าว และ กรมการค้าภายใน. 2567. แผนปฏิบัติงานแผนการผลิตและตลาดข้าวครบวงจร ปีการผลิต 2567/68. สืบค้นจาก <https://www.opsmoac.go.th/uthaithani-dwl-files-451591791139>.
- กรมการค้าต่างประเทศ. 2567. สถานการณ์ข้าวโลกและข้าวไทย. สืบค้นจาก <https://www.dft.go.th/th-th/dft-service-data-productgroup>.
- ณัฐธิดา คงนิยม และอรรถกฤตย์ เทพมงคล. 2566. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อราคาข้าวโลก. พัฒนาการเศรษฐกิจปริทรรศน์ 17(2): 81-107.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2566. เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร รายจังหวัด ปี พ.ศ. 2566. สืบค้นจาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/socio/LandUtilization2562.pdf>.
- _____. 2564. การศึกษาโซ่อุปทานข้าวเจ้า กรุงเทพฯ.
- _____. 2566. ต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าข้าวต่อยอดขายของเกษตรกร.
- _____. 2567. สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2568.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2566. สำมะโนการเกษตร พ.ศ. 2566. สืบค้นจาก https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/cunsuss_news_form/2024/20240111125247_24444.pdf.
- อภิญญา วนเศรษฐ และ เฉลิมพล จตุพร. 2563. โครงสร้างราคาและการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคาตลาดโลก: กรณีข้าวและยางพารา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO. 2025. FAO Rice Price Update (Online). Retrieved from <https://www.fao.org/markets-and-trade/commodities/rice/fao-rice-price-update/en/>.
- Nipon, P. and Kamphol, P. 2021. Agricultural Transformation in Thailand: Policy and Institutional Experiences. Retrieved from <https://www.fao.org/3/ca5683en/ca5683en.pdf>.
- United States Department of Agriculture: USDA. 2023. USDA Foreign Agricultural Service: PSD (Online). Retrieved from <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/app/index.html#/app/advQuery>.

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1: ปริมาณผลผลิตข้าวของประเทศที่สำคัญ (ล้านตันข้าวเปลือก)

ประเทศ	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*	%YoY	CAGR
อินเดีย	186.57	194.23	203.65	206.76	217.52	5.2	3.9
จีน	211.86	212.84	208.49	206.60	207.54	0.5	-0.5
บังกลาเทศ	51.91	53.78	54.53	55.51	54.91	-1.1	1.4
อินโดนีเซีย	54.33	54.17	53.39	52.00	53.54	3.0	-0.4
เวียดนาม	43.81	42.67	43.42	42.08	42.40	0.8	-0.8
ไทย	28.58	30.12	31.68	30.30	30.46	0.5	1.6
ฟิลิปปินส์	19.71	19.91	20.04	19.56	19.05	-2.6	-0.8
เมียนมา	19.69	19.38	18.44	18.59	18.52	-0.4	-1.5
ปากีสถาน	12.63	13.99	10.98	14.81	15.00	1.3	4.4
กัมพูชา	10.28	10.76	11.48	12.13	12.09	-0.3	4.1
อื่น ๆ	121.34	115.81	115.86	121.91	124.76	2.3	0.7
โลก	760.70	767.65	771.97	780.25	795.78	2.0	1.1

ที่มา: United States Department of Agriculture: USDA, มีนาคม 2568

*ประมาณการของ USDA

ตารางผนวกที่ 2: ปริมาณผลผลิตข้าวของประเทศที่สำคัญ (ล้านตันข้าวสาร)

ประเทศ	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*	%YoY	CAGR
จีน	148.30	148.99	145.95	144.62	145.27	0.4	-0.5
อินเดีย	124.37	129.47	135.76	137.83	145.00	5.2	3.9
บังกลาเทศ	34.60	35.85	36.35	37.00	36.60	-1.1	1.4
อินโดนีเซีย	34.50	34.40	33.90	33.02	34.00	3.0	-0.4
เวียดนาม	27.38	26.67	27.14	26.30	26.50	0.8	-0.8
ไทย	18.86	19.88	20.91	20.00	20.10	0.5	1.6
ฟิลิปปินส์	12.42	12.54	12.63	12.33	12.00	-2.7	-0.9
เมียนมา	12.60	12.40	11.80	11.90	11.85	-0.4	-1.5
ปากีสถาน	8.42	9.32	7.32	9.87	10.00	1.3	4.4
บราซิล	8.00	7.34	6.82	7.20	8.00	11.1	0.0
อื่น ๆ	79.98	77.21	78.12	82.24	83.34	1.3	1.0
โลก	509.43	514.07	516.70	522.31	532.66	2.0	1.1

ที่มา: United States Department of Agriculture: USDA, มีนาคม 2568

*ประมาณการของ USDA

ตารางผนวกที่ 3: พื้นที่เพาะปลูกข้าวของโลกและประเทศผู้ผลิตสำคัญ (ล้านไร่)

ประเทศ	เนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต					%YoY	CAGR
	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*		
อินเดีย	286.06	289.24	298.95	298.93	312.50	4.5	2.2
จีน	187.98	187.01	184.06	180.93	181.29	0.2	-0.9
บังกลาเทศ	71.88	72.63	72.50	73.44	71.25	-3.0	-0.2
อินโดนีเซีย	71.25	72.50	70.63	68.75	70.00	1.8	-0.4
ไทย	65.68	66.89	69.20	66.56	66.88	0.5	0.5
เวียดนาม	45.66	44.38	44.50	43.13	43.44	0.7	-1.2
เมียนมา	43.13	43.75	42.50	42.50	42.50	0.0	-0.4
ฟิลิปปินส์	29.76	30.01	30.30	29.65	28.75	-3.0	-0.9
ปากีสถาน	20.84	22.11	18.59	22.73	23.75	4.5	3.3
กัมพูชา	20.39	20.69	21.69	22.38	22.75	1.7	2.8
ไนจีเรีย	22.50	22.81	21.88	22.50	21.88	-2.8	-0.7
กินี	10.46	10.63	11.25	12.50	12.50	0.0	4.6
บราซิล	10.49	10.11	9.25	10.05	10.63	5.7	0.3
สปป.คองโก	10.00	10.13	10.25	10.38	10.38	0.0	0.9
มาดากัสการ์	10.47	10.00	10.00	10.00	10.00	0.0	-1.1
ญี่ปุ่น	9.58	9.50	9.36	9.24	9.13	-1.3	-1.2
เนปาล	9.21	9.23	9.05	9.00	9.06	0.7	-0.4
ศรีลังกา	6.78	7.06	7.20	7.14	7.25	1.6	1.7
สหรัฐฯ	7.53	6.27	5.48	7.22	7.25	0.4	-1.0
แทนซาเนีย	6.88	6.88	6.25	6.88	7.03	2.3	0.6
อื่น ๆ	84.05	83.44	82.65	84.22	85.49	1.5	0.4
โลก	1030.56	1035.24	1035.53	1038.11	1053.69	1.5	0.6

ที่มา: United States Department of Agriculture: USDA, มีนาคม 2568

*ประมาณการของ USDA

ตารางผนวกที่ 4: ผลผลิตต่อไร่ของโลกและประเทศผู้ผลิตสำคัญ (กิโลกรัมต่อไร่)

ประเทศ	ผลผลิตต่อไร่					%YoY	CAGR
	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*		
อินเดีย (40)	652.8	672.0	681.6	691.2	696.0	0.7	1.6
ไทย (63)	435.2	449.6	457.6	456.0	456.0	0.0	1.2
เวียดนาม (19)	960.0	961.6	976.0	976.0	976.0	0.0	0.4
ปากีสถาน (49)	606.4	632.0	590.4	651.2	632.0	-2.9	1.0
กัมพูชา (57)	504.0	520.0	529.6	542.4	531.2	-2.1	1.3
สหรัฐอเมริกา (4)	1366.4	1382.4	1324.8	1369.6	1390.4	1.5	0.4
เมียนมา (65)	456.0	443.2	433.6	436.8	435.2	-0.4	-1.2
บราซิล (12)	1121.6	1067.2	1084.8	1052.8	1107.2	5.2	-0.3
จีน (9)	1126.4	1137.6	1132.8	1142.4	1145.6	0.3	0.4
อุรุกวัย (2)	1507.2	1473.6	1521.6	1419.2	1500.8	5.7	-0.1
ปารากวัย (16)	1052.8	1019.2	1068.8	1054.4	1048.0	-0.6	-0.1
กายอานา (21)	904.0	876.8	945.6	1006.4	958.4	-4.8	1.5
อาร์เจนตินา (15)	1163.2	1051.2	1075.2	1059.2	1059.2	0.0	-2.3
ตุรกี (튀ร์เคีย) (3)	1454.4	1331.2	1448.0	1384.0	1428.8	3.2	-0.4
ออสเตรเลีย (1)	1507.2	1756.8	1563.2	1713.6	1614.4	-5.8	1.7
เกาหลีใต้ (14)	1038.4	1139.2	1100.8	1107.2	1088.0	-1.7	1.2
ไต้หวัน (11)	1068.8	1115.2	1054.4	1052.8	1112.0	5.6	1.0
มาเลเซีย (47)	651.2	635.2	638.4	617.6	652.8	5.7	0.1
แทนซาเนีย (54)	441.6	393.6	532.8	540.8	542.4	0.3	5.3
กินี (74)	246.4	267.2	280.0	283.2	280.0	-1.1	3.2
โลก	737.6	740.8	745.6	752.0	755.2	0.4	0.6

ที่มา: United States Department of Agriculture: USDA, มีนาคม 2568

*ประมาณการของ USDA

ตารางผนวกที่ 5: ปริมาณข้าวสำรองปลายปีของโลก (ล้านตันข้าวเปลือก)

ประเทศ	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*	%YoY	CAGR
จีน	116.50	113.00	106.60	103.00	103.50	0.5	-2.9
อินเดีย	37.00	34.00	35.00	42.00	44.00	4.8	4.4
อินโดนีเซีย	3.06	2.90	4.70	6.17	4.37	-29.2	9.3
ฟิลิปปินส์	2.36	3.10	3.38	3.60	3.70	2.8	11.9
ไทย	4.48	4.43	4.35	2.26	2.66	17.7	-12.2
ไนจีเรีย	1.69	2.05	2.23	2.17	2.25	3.6	7.4
เวียดนาม	3.29	3.61	3.37	2.04	2.04	0.0	-11.3
ญี่ปุ่น	1.89	1.90	1.81	1.60	1.58	-1.3	-4.4
ปากีสถาน	1.79	2.38	2.02	1.37	1.57	14.6	-3.2
สหรัฐฯ	1.39	1.26	0.96	1.27	1.49	17.9	1.8
อื่น ๆ	15.29	15.58	16.29	14.08	14.35	1.9	-1.6
โลก	188.74	184.20	180.71	179.56	181.51	1.1	-1.0

ที่มา: United States Department of Agriculture: USDA, มีนาคม 2568

*ประมาณการของ USDA

ตารางผนวกที่ 6: พื้นที่ปลูกข้าวของไทย (ล้านไร่) ปีการผลิต 2563/64 – 2567/68

รอบ	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68 ⁽¹⁾	%YoY	CAGR
1	62.44	63.01	62.84	62.1	62.02	-0.1	-0.2
2	8.34	9.55	10.61	10.13	12.01	18.6	9.6
รวม	70.78	72.56	73.44	72.22	74.03	2.5	1.1

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ธันวาคม 2567

ตารางผนวกที่ 7: ผลผลิตข้าว (ล้านตันข้าวเปลือก) ปีการผลิต 2563/64 – 2567/68

รอบ	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68 ⁽¹⁾	%YoY	CAGR
1	26.42	26.81	26.71	26.93	27.01	0.30	0.55
2	5.31	6.17	6.92	6.56	7.86	19.82	10.30
รวม	31.73	32.98	33.63	33.49	34.87	4.12	2.39

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ธันวาคม 2567

ตารางผนวกที่ 8: ผลต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่) ปีการผลิต 2563/64 – 2567/68

รอบ	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68 ⁽¹⁾	%YoY	CAGR
1	423	425	425	434	435	0.2	0.7
2	637	646	652	648	655	1.1	0.7
รวม	448	454	458	464	471	1.5	1.3

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ธันวาคม 2567

⁽¹⁾ประมาณการของ สศก.

ตารางผนวกที่ 9: ผลผลิตข้าวไทยต่อไร่ แยกตามชนิดข้าว (กิโลกรัมต่อไร่)

ชนิดข้าว	ข้าวนาปี (รอบที่ 1)	ข้าวนาปรัง (รอบที่ 2)	เฉลี่ย
1. ข้าวหอมมะลิ	335	-	335
1.1 ในพื้นที่ 23 จังหวัด	329	-	329
1.2 นอกพื้นที่ 23 จังหวัด	402	-	402
2. ข้าวหอมไทย	690	688	689
3. ข้าวเจ้า	616	653	627
3.1 ข้าวเจ้าพื้นนุ่ม	581	650	607
3.2 ข้าวเจ้าพื้นแข็ง	620	653	629
4. ข้าวเหนียว	391	385	391
5. ข้าวตลาดเฉพาะ	396	-	396
5.1 ข้าว กข43	450	-	450
5.2 ข้าวอินทรีย์	350	-	350
5.3 ข้าวสี	387	-	387
รวม	436	629	462

ที่มา: กรมการข้าว, กรกฎาคม 2567

ตารางผนวกที่ 10: ปริมาณและร้อยละการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี ปี 2567/68 รายเดือน

รายการ	ปริมาณผลผลิตและร้อยละข้าวนาปีจากการเก็บเกี่ยวรายเดือน ปี 2567/68											รวม
	ก.ค. 67	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค. 68	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	
ผลผลิต (ล้านตัน ข้าวเปลือก)	0.09	1.89	2.19	2.16	17.70	2.29	0.42	0.15	0.04	0.05	0.01	27.01
ผลผลิต (ร้อยละ)	0.35	7.00	8.11	8.00	65.55	8.49	1.54	0.55	0.16	0.20	0.05	100.00

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, พฤศจิกายน 2567

ตารางผนวกที่ 11: ปริมาณและร้อยละการเก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง ปี 2568 รายเดือน

รายการ	ปริมาณผลผลิตและร้อยละข้าวนาปรังจากการเก็บเกี่ยวรายเดือน ปี 2568									รวม
	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	
ผลผลิต (ล้านตัน ข้าวเปลือก)	0.68	2.6	2.71	1.12	0.46	0.24	0.02	0.02	0.00	7.86
ผลผลิต (ร้อยละ)	8.63	33.30	34.43	14.27	5.82	3.02	0.28	0.24	0.01	100.00

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, พฤศจิกายน 2567

ตารางผนวกที่ 12: พื้นที่ปลูกข้าวไทยแบ่งตามความเหมาะสมในการปลูก (ล้านไร่)

จังหวัด	พื้นที่ปลูก	พื้นที่เหมาะสม	พื้นที่ไม่เหมาะสม	สัดส่วน (%)	
				เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
กรุงเทพมหานคร	0.11	0.11	0.00	100.0	0.0
กระบี่	0.00	0.00	0.00	41.7	58.3
กาญจนบุรี	0.43	0.22	0.20	52.5	47.5
กาฬสินธุ์	1.45	0.59	0.85	41.0	59.0
กำแพงเพชร	1.31	1.25	0.06	95.1	4.9
ขอนแก่น	2.38	0.72	1.66	30.3	69.7
จันทบุรี	0.04	0.02	0.02	44.4	55.6
ฉะเชิงเทรา	0.70	0.64	0.06	91.8	8.2
ชลบุรี	0.11	0.08	0.03	72.8	27.2
ชัยนาท	0.84	0.78	0.06	92.6	7.4
ชัยภูมิ	1.39	0.59	0.80	42.5	57.5
ชุมพร	0.01	0.01	0.00	75.4	24.6

จังหวัด	พื้นที่ปลูก	พื้นที่เหมาะสม	พื้นที่ไม่เหมาะสม	สัดส่วน (%)	
				เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
เชียงราย	1.32	1.19	0.13	90.1	9.9
เชียงใหม่	0.48	0.42	0.06	87.5	12.5
ตรัง	0.01	0.01	0.00	79.0	21.0
ตราด	0.03	0.02	0.01	67.1	32.9
ตาก	0.23	0.08	0.16	32.4	67.6
นครนายก	0.42	0.41	0.01	98.3	1.7
นครปฐม	0.30	0.30	0.00	99.6	0.4
นครพนม	1.57	0.90	0.67	57.2	42.8
นครราชสีมา	3.75	1.12	2.64	29.7	70.3
นครศรีธรรมราช	0.30	0.29	0.01	97.7	2.3
นครสวรรค์	2.58	2.23	0.36	86.2	13.8
นนทบุรี	0.11	0.11	0.00	100.0	0.0
นราธิวาส	0.10	0.08	0.03	73.0	27.0
น่าน	0.22	0.16	0.06	73.9	26.1
บึงกาฬ	0.55	0.40	0.14	73.6	26.4
บุรีรัมย์	3.11	1.84	1.26	59.3	40.7
ปทุมธานี	0.32	0.32	0.00	100.0	0.0
ประจวบคีรีขันธ์	0.06	0.02	0.05	23.7	76.3
ปราจีนบุรี	0.61	0.55	0.06	89.9	10.1
ปัตตานี	0.16	0.09	0.07	58.3	41.7
พระนครศรีอยุธยา	1.01	1.01	0.00	100.0	0.0
พะเยา	0.71	0.64	0.06	91.3	8.7
พังงา	0.01	0.00	0.01	12.6	87.4
พัทลุง	0.19	0.18	0.02	92.0	8.0
พิจิตร	1.97	1.95	0.03	98.7	1.3
พิษณุโลก	1.62	1.54	0.08	95.0	5.0
เพชรบุรี	0.39	0.33	0.06	85.2	14.8
เพชรบูรณ์	1.27	1.01	0.25	79.9	20.1
แพร่	0.36	0.29	0.07	80.7	19.3
ภูเก็ต	0.00	0.00	0.00	65.5	34.5

จังหวัด	พื้นที่ปลูก	พื้นที่เหมาะสม	พื้นที่ไม่เหมาะสม	สัดส่วน (%)	
				เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
มหาสารคาม	2.07	1.00	1.06	48.6	51.4
มุกดาหาร	0.47	0.13	0.34	27.8	72.2
แม่ฮ่องสอน	0.04	0.03	0.01	75.1	24.9
ยโสธร	1.47	0.56	0.91	38.0	62.0
ยะลา	0.05	0.03	0.03	51.1	48.9
ร้อยเอ็ด	3.34	1.63	1.71	48.8	51.2
ระนอง	0.01	0.00	0.01	2.5	97.5
ระยอง	0.03	0.02	0.01	77.5	22.5
ราชบุรี	0.32	0.26	0.06	81.3	18.7
ลพบุรี	0.87	0.67	0.20	77.0	23.0
ลำปาง	0.57	0.26	0.31	46.2	53.8
ลำพูน	0.15	0.12	0.03	79.4	20.6
เลย	0.39	0.17	0.22	44.2	55.8
ศรีสะเกษ	3.36	1.99	1.37	59.3	40.7
สกลนคร	2.39	1.20	1.19	50.1	49.9
สงขลา	0.31	0.28	0.03	91.3	8.7
สตูล	0.03	0.02	0.01	77.3	22.7
สมุทรปราการ	0.02	0.02	0.00	100.0	0.0
สมุทรสงคราม	0.00	0.00	0.00	100.0	0.0
สมุทรสาคร	0.01	0.01	0.00	99.8	0.2
สระแก้ว	0.78	0.33	0.45	42.1	57.9
สระบุรี	0.42	0.40	0.02	95.8	4.2
สิงห์บุรี	0.32	0.32	0.00	100.0	0.0
สุโขทัย	1.31	1.12	0.19	85.2	14.8
สุพรรณบุรี	1.27	1.20	0.07	94.8	5.2
สุราษฎร์ธานี	0.01	0.00	0.00	53.2	46.8
สุรินทร์	3.41	2.04	1.37	59.9	40.1
หนองคาย	0.65	0.53	0.13	80.8	19.2
หนองบัวลำภู	0.62	0.25	0.37	40.3	59.7
อ่างทอง	0.36	0.36	0.00	100.0	0.0

จังหวัด	พื้นที่ปลูก	พื้นที่เหมาะสม	พื้นที่ไม่เหมาะสม	สัดส่วน (%)	
				เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
อำนาจเจริญ	1.08	0.34	0.74	31.2	68.8
อุดรธานี	1.89	1.31	0.59	69.0	31.0
อุตรดิตถ์	0.70	0.59	0.11	83.8	16.2
อุทัยธานี	0.59	0.48	0.11	81.2	18.8
อุบลราชธานี	4.46	1.67	2.79	37.5	62.5
ทั่วประเทศ	66.32	41.85	24.47	63.1	36.9

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (Agri-Map), ณ 20 มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 13 ปริมาณการบริโภคข้าวโลก (ล้านตัน)

ประเทศ	2564	2565	2566	2567	2568*	%YoY	CAGR
จีน	150.29	156.36	154.99	148.12	145.88	-1.5	-0.7
อินเดีย	101.05	110.45	114.51	116.40	121.00	4.0	4.6
บังกลาเทศ	36.10	36.50	37.30	37.60	38.00	1.1	1.3
อินโดนีเซีย	35.40	35.30	35.60	36.20	36.60	1.1	0.8
เวียดนาม	21.85	22.05	22.40	22.40	22.40	0.0	0.6
ฟิลิปปินส์	14.80	15.40	16.10	16.60	17.20	3.6	3.8
ไทย	12.30	12.30	12.30	12.30	12.30	0.0	0.0
เมียนมา	10.40	10.30	10.20	9.80	10.00	2.0	-1.0
ญี่ปุ่น	8.20	8.20	8.15	8.15	8.00	-1.8	-0.6
ไนจีเรีย	7.15	7.35	7.50	7.55	7.65	1.3	1.7
อื่น ๆ	100.79	102.05	103.36	104.94	108.43	3.3	1.8
โลก	498.33	516.26	522.42	520.05	527.45	1.4	1.4

ที่มา: United States Department of Agriculture: USDA, มีนาคม 2568

*ประมาณการของ USDA

ตารางผนวกที่ 14: ปริมาณการนำเข้าข้าวของโลก ปี พ.ศ. 2563 – 2567 (ล้านตัน)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR
ฟิลิปปินส์	2.09	2.95	3.87	3.61	4.77	32.1	23.0
อินโดนีเซีย	0.36	0.41	0.43	3.06	4.52	47.6	88.7
เวียดนาม	0.55	2.70	3.33	2.96	3.63	22.5	60.6
เบนิน	1.64	1.73	2.03	1.71	2.21	28.8	7.7
อิรัก	1.00	1.32	2.13	1.84	2.11	14.6	20.6
มาเลเซีย	1.22	1.15	1.24	1.41	1.70	20.4	8.6
จีน	2.91	4.92	6.16	2.60	1.63	-37.4	-13.6
โกตดิวัวร์	1.11	1.44	1.56	1.31	1.62	23.6	9.8
ซาอุดีอาระเบีย	1.48	1.06	1.14	1.37	1.56	14.1	1.3
สหรัฐฯ	1.19	0.96	1.30	1.34	1.44	7.4	4.9
อื่น ๆ	30.77	33.26	34.73	31.50	31.00	-1.6	0.2
โลก	44.31	51.91	57.91	52.71	56.17	6.6	6.1

ที่มา: Global Trade Atlas, มีนาคม 2568 ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

ตารางผนวกที่ 15: มูลค่าการนำเข้าข้าวของโลก ปี พ.ศ. 2563 – 2567 (ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR
อินโดนีเซีย	195.4	183.8	202.0	1,789.0	2,710.3	51.5	93.0
ฟิลิปปินส์	821.6	1,131.5	1,212.6	1,583.1	2,449.3	54.7	31.4
ซาอุดีอาระเบีย	1,360.0	1,008.7	1,214.9	1,535.9	1,784.9	16.2	7.0
อิรัก	687.7	826.8	1,102.7	1,350.0	1,593.2	18.0	23.4
สหรัฐฯ	1,187.0	876.4	1,157.8	1,308.2	1,472.7	12.6	5.5
เวียดนาม	126.4	707.2	684.4	875.6	1,232.8	40.8	76.7
อิหร่าน	882.4	628.5	2,056.0	1,353.0	1,127.7	-16.7	6.3
มาเลเซีย	586.6	575.3	608.1	811.8	1,083.8	33.5	16.6
โกตดิวัวร์	559.8	725.9	804.9	722.0	1,004.1	39.1	15.7
เบนิน	647.4	645.4	724.3	672.9	999.8	48.6	11.5
อื่น ๆ	15,298.0	17,157.7	19,399.2	19,792.2	17,919.4	-9.5	4.0
โลก	25,488.0	27,157.7	31,756.7	33,053.3	37,246.1	12.7	9.9

ที่มา: Global Trade Atlas, มีนาคม 2568 ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

ตารางผนวกที่ 16: ปริมาณการส่งออกข้าวของโลก ปี พ.ศ. 2563 – 2567 (ล้านตัน)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR
อินเดีย	14.72	21.48	22.25	17.86	18.05	1.1	5.2
ไทย	5.73	6.27	7.70	8.75	9.90	13.1	14.6
เวียดนาม	6.54	6.42	5.83	6.47	6.81	5.2	1.0
ปากีสถาน	3.97	3.99	4.60	4.56	6.56	43.8	13.4
สหรัฐฯ	3.29	3.41	2.49	2.75	3.83	39.1	3.9
เมียนมา	2.15	1.48	2.06	1.61	2.52	57.1	4.1
จีน	2.30	2.45	2.21	1.63	1.14	-29.6	-16.1
บราซิล	1.40	0.85	1.73	1.45	1.07	-26.1	-6.4
อุรุกวัย	1.03	0.76	1.10	1.11	0.81	-26.7	-5.8
ปารากวัย	0.90	0.69	0.82	0.91	0.77	-15.6	-3.9
อื่น ๆ	6.18	7.80	8.08	7.62	5.40	-29.2	-3.3
โลก	48.22	55.60	58.87	54.72	56.86	3.9	4.2

ที่มา: Global Trade Atlas, มีนาคม 2568 ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

ตารางผนวกที่ 17: มูลค่าการส่งออกข้าวของโลก ปี พ.ศ. 2563 – 2567 (ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR
อินเดีย	7,987.5	9,692.6	10,779.3	10,466.0	11,827.4	13.0	10.3
ไทย	3,703.1	3,407.7	3,940.2	5,100.8	6,371.2	24.9	14.5
ปากีสถาน	2,098.7	2,136.6	2,368.4	2,855.6	4,184.7	46.5	18.8
เวียดนาม	3,229.9	3,368.9	2,336.9	3,516.1	4,047.1	15.1	5.8
สหรัฐฯ	1,878.0	1,952.2	1,713.0	2,045.1	2,439.6	19.3	6.8
เมียนมา	783.4	586.4	877.9	769.4	1,358.4	76.6	14.8
อิตาลี	719.8	727.2	799.2	947.4	887.4	-6.3	5.4
จีน	916.3	1,035.7	1,033.7	984.8	776.8	-21.1	-4.0
บราซิล	503.6	359.1	656.3	621.5	561.2	-9.7	2.7
อุรุกวัย	462.5	382.5	494.6	595.4	548.8	-7.8	4.4
อื่น ๆ	3,706.1	4,322.5	5,027.7	5,203.5	4,776.2	-8.2	6.5
โลก	25,988.9	27,971.4	30,027.3	33,105.6	37,778.7	14.1	9.8

ที่มา: Global Trade Atlas, มีนาคม 2568 ประมวลผลโดยสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

ตารางผนวกที่ 18: ปริมาณ (ล้านตัน) และมูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ) การส่งออกข้าวไทยแต่ละชนิด ปี 2563 – 2567

รายการ		2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR
ข้าวรวม	ปริมาณ	5.73	6.30	7.71	8.77	9.95	13.4	14.8
	มูลค่า	3,731.4	3,463.4	3,977.9	5,147.3	6,433.9	25.0	14.6
ข้าวขาว	ปริมาณ	2.24	2.63	3.86	4.83	5.76	19.2	26.6
	มูลค่า	1192.9	1277.2	1728.4	2552.9	3461.3	35.6	30.5
ข้าวหอมมะลิ	ปริมาณ	1.19	1.15	1.25	1.32	1.44	8.8	4.9
	มูลค่า	1,317.6	1,019.2	1,098.4	1,238.1	1,410.0	13.9	1.7
ปลายข้าว	ปริมาณ	0.59	0.75	0.80	1.02	1.30	26.8	21.7
	มูลค่า	314.0	332.5	345.5	500.2	675.9	35.1	21.1
ข้าวเหนียว	ปริมาณ	0.14	0.15	0.17	0.14	0.15	5.6	0.9
	มูลค่า	134.2	98.9	108.6	103.1	117.3	13.8	-3.3
ข้าวนึ่ง	ปริมาณ	1.45	1.52	1.53	1.38	1.26	-8.3	-3.4
	มูลค่า	681.6	666.8	636.2	695.4	725.0	4.3	1.6
ข้าวกล้อง	ปริมาณ	0.12	0.09	0.09	0.08	0.04	-45.5	-22.7
	มูลค่า	91.2	68.8	60.8	57.7	44.3	-23.2	-16.5

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 19: มูลค่าการส่งออกข้าวไทย และคู่ค้าหลัก ปี 2563 – 2567 (ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR	สัดส่วน
สหรัฐฯ	702.2	508.2	543.0	634.9	800.9	26.1	3.3	12.5
อินโดนีเซีย	72.2	38.0	42.2	732.4	784.4	7.1	81.5	12.2
อิรัก	10.0	128.4	656.9	419.4	606.8	44.7	179.1	9.4
แอฟริกาใต้	319.0	351.0	324.5	456.8	478.1	4.7	10.6	7.4
ฟิลิปปินส์	36.8	62.5	74.0	210.5	334.0	58.7	73.6	5.2
จีน	272.6	328.5	386.0	310.9	292.7	-5.8	1.8	4.6
เซเนกัล	49.8	60.9	97.7	133.9	229.6	71.5	46.5	3.6
ญี่ปุ่น	116.3	140.2	128.5	167.6	183.7	9.6	12.1	2.9
โกตดิวัวร์	53.7	94.8	27.4	90.6	179.5	98.2	35.2	2.8
โมซัมบิก	90.0	96.7	76.5	99.6	171.5	72.2	17.5	2.7
อื่น ๆ	2008.8	1654.4	1621.1	1891.0	2372.8	25.5	4.3	36.9
รวม	3731.4	3463.4	3977.9	5147.3	6433.9	25.0	14.6	100

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 20: มูลค่าการส่งออกข้าวขาวไทย และประเทศคู่ค้าหลัก ปี 2563 – 2567 (ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR	สัดส่วน
อินโดนีเซีย	0.3	0.4	13.0	644.2	721.0	11.9	583.7	20.8
อิรัก	9.9	128.3	655.9	413.4	600.4	45.2	178.9	17.4
ฟิลิปปินส์	36.6	59.7	70.6	201.9	321.7	59.4	72.2	9.3
ญี่ปุ่น	103.8	132.2	119.8	158.8	171.0	7.7	13.3	4.9
โมซัมบิก	89.2	95.8	75.2	98.1	164.9	68.1	16.6	4.8
แคเมอรูน	76.3	82.1	42.7	66.5	144.4	117.1	17.3	4.2
สหรัฐฯ	110.7	78.0	103.5	87.9	123.1	40.0	2.7	3.6
มาเลเซีย	32.6	59.3	51.4	204.4	110.2	-46.1	35.6	3.2
เบนิน	48.0	32.6	12.9	10.7	105.0	886.3	21.6	3.0
แองโกลา	153.8	103.6	81.8	71.5	100.0	39.8	-10.2	2.9
อื่น ๆ	531.6	505.3	501.7	595.6	899.5	51.0	14.1	26.0
รวม	1192.9	1277.2	1728.4	2552.9	3461.3	35.6	30.5	100

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 21: มูลค่าการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย และประเทศคู่ค้าหลัก ปี 2563 – 2567 (ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR	สัดส่วน
สหรัฐฯ	544.1	400.5	399.3	508.8	621.0	22.0	3.4	44.0
ฮ่องกง	150.4	125.9	117.8	116.3	121.4	4.4	-5.2	8.6
จีน	130.7	99.9	111.6	150.3	112.0	-25.5	-3.8	7.9
แคนาดา	87.0	58.2	85.0	90.9	86.9	-4.4	0.0	6.2
สิงคโปร์	74.1	50.1	48.5	54.7	58.3	6.6	-5.8	4.1
ออสเตรเลีย	42.7	26.8	30.6	30.6	41.0	34.1	-1.0	2.9
ฝรั่งเศส	34.7	26.2	28.5	26.5	32.9	24.2	-1.3	2.3
โกตดิวัวร์	16.3	24.7	15.0	23.9	28.9	20.8	15.4	2.1
สหราชอาณาจักร	23.6	18.1	20.4	21.5	26.7	23.8	3.1	1.9
อิตาลี	11.0	9.5	8.8	9.8	22.8	132.3	19.9	1.6
อื่น ๆ	203.1	179.5	233.0	204.7	258.2	26.1	6.2	18.3
รวม	1317.6	1019.2	1098.4	1238.1	1410.0	13.9	1.7	100

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 22: มูลค่าการส่งออกข้าวไทย และประเทศคู่ค้าหลัก ปี 2563 - 2567
(ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR	สัดส่วน
แอฟริกาใต้	302.8	325.2	301.8	426.8	438.8	2.8	9.7	60.5
เยเมน	56.2	91.5	47.4	73.5	107.7	46.5	17.7	14.9
เบนิน	171.9	124.8	116.5	51.7	43.7	-15.5	-29.0	6.03
ไนจีเรีย	2.6	1.0	0.2	0.3	17.9	5,667.7	61.9	2.5
ตูนิเซีย	9.0	7.8	8.2	5.4	14.5	168.5	12.6	2
แอลจีเรีย	4.5	1.0	9.5	5.2	14.1	170.4	33.4	2
เอลซัลวาดอร์	-	-	0.1	-	12.2	-	-	1.7
เลบานอน	6.9	2.7	8.1	4.1	11.4	180.5	13.4	1.6
รัสเซีย	6.9	2.0	9.9	6.6	5.5	-16.8	-5.6	0.8
โมร็อกโก	10.9	3.2	8.1	3.0	5.4	77.9	-16.2	0.7
อื่น ๆ	109.8	107.7	126.4	118.9	53.9	-54.6	-16.3	7.4
รวม	681.6	666.8	636.2	695.4	725.0	4.3	1.6	100

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 23: มูลค่าการส่งออกปลายข้าวไทย และประเทศคู่ค้าหลัก ปี 2563 - 2567
(ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR	สัดส่วน
เซเนกัล	49.6	59.9	97.3	133.5	222.3	66.6	45.5	32.9
โกตดิวัวร์	34.4	66.7	11.1	53.3	103.9	95.0	31.9	15.4
จีน	52.2	77.0	97.1	74.1	67.9	-8.4	6.8	10.0
อินโดนีเซีย	70.1	34.2	25.7	87.6	61.8	-29.5	-3.1	9.1
ปาปัวนิวกินี	9.1	10.2	19.9	27.1	44.4	64.1	48.6	6.6
สหรัฐฯ	5.0	2.8	14.2	9.8	22.3	127.8	45.7	3.3
แคเมอรูน	13.8	11.9	13.5	12.8	21.2	65.6	11.3	3.1
โตโก	16.0	3.8	5.4	17.0	15.5	-8.5	-0.8	2.3
คองโก	5.6	4.4	5.4	7.8	13.2	69.5	23.9	2.0
กินี	3.7	4.3	5.3	7.6	11.1	45.8	31.9	1.6
อื่น ๆ	54.5	57.4	50.6	69.7	92.4	32.6	14.1	13.7
รวม	314.0	332.5	345.5	500.2	675.9	35.1	21.1	100

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 24: มูลค่าการส่งออกข้าวเหนียวไทย และประเทศคู่ค้าหลัก ปี 2563 – 2567 (ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR	สัดส่วน
จีน	45.2	38.0	42.9	41.8	46.3	10.6	0.6	39.4
สหรัฐฯ	26.8	16.7	15.1	17.2	19.5	13.3	-7.7	16.6
สปป. ลาว	11.7	3.7	11.3	9.8	9.6	-2.7	-4.9	8.2
ญี่ปุ่น	7.4	3.4	4.5	4.2	6.4	50.5	-3.5	5.4
ฮ่องกง	4.9	3.5	3.4	3.3	4.9	49.2	0.5	4.2
เวียดนาม	1.5	4.8	6.1	4.4	3.6	-19.7	23.8	3.0
ออสเตรเลีย	4.6	2.8	2.7	2.7	3.4	26.1	-7.2	2.9
สิงคโปร์	3.8	3.0	2.4	2.5	3.0	16.6	-6.3	2.5
แคนาดา	3.8	2.6	2.6	2.2	2.6	15.7	-9.2	2.2
เนเธอร์แลนด์	2.7	2.2	1.5	1.9	2.3	23.4	-3.5	2.0
อื่น ๆ	21.9	18.3	16.2	13.0	15.9	22.6	-7.7	13.5
รวม	134.2	98.9	108.6	103.1	117.3	13.8	-3.3	100

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 25: มูลค่าการส่งออกข้าวกล้องไทย และประเทศคู่ค้าหลัก ปี 2563 – 2567 (ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR	สัดส่วน
สหรัฐฯ	15.5	10.1	10.6	9.6	11.9	24.9	-6.3	26.9
แองโกลา	11.4	7.6	0.0	-	5.6	-	-16.3	12.7
สิงคโปร์	9.0	7.0	5.2	4.8	5.1	6.3	-13.4	11.4
ฮ่องกง	4.8	3.9	3.6	2.8	3.1	8.1	-10.7	6.9
แคนาดา	2.9	2.4	2.5	2.6	3.0	12.9	0.4	6.7
อิตาลี	6.3	3.5	3.7	2.4	2.8	14.6	-18.7	6.2
ออสเตรเลีย	2.9	1.8	1.8	1.8	1.8	-0.6	-11.4	4.0
เนเธอร์แลนด์	6.7	2.0	0.7	1.1	1.5	30.7	-31.2	3.4
จีน	0.9	1.1	1.5	2.7	1.1	-60.5	3.1	2.4
สวิตเซอร์แลนด์	1.3	1.9	2.0	1.4	0.8	-39.6	-9.6	1.9
อื่น ๆ	29.5	27.7	29.3	28.5	7.7	-72.9	-28.4	17.5
รวม	91.2	68.8	60.8	57.7	44.3	-23.2	-16.5	100

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 26: มูลค่าการส่งออกกลุ่มข้าวอินทรีย์ไทย และประเทศคู่ค้าหลัก ปี 2563 – 2567
(ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2563	2564	2565	2566	2567	%YoY	CAGR	สัดส่วน
สหรัฐฯ	10.9	10.6	10.4	9.9	14.8	49.7	7.9	47.6
อิตาลี	8.6	4.7	4.8	2.8	3.7	29.3	-19.3	11.8
แคนาดา	1.3	1.3	1.6	1.3	2.1	59.0	12.3	6.8
สวิตเซอร์แลนด์	1.9	3.2	3.0	2.2	1.7	-22.2	-2.9	5.4
ฝรั่งเศส	2.3	2.4	2.0	1.3	1.5	15.2	-9.5	4.9
เนเธอร์แลนด์	0.9	1.0	0.5	0.6	1.5	164.3	12.0	4.7
เบลเยียม	1.5	0.8	1.9	1.0	1.4	46.4	-1.2	4.6
สิงคโปร์	2.5	1.9	1.1	1.1	0.7	-29.5	-25.9	2.4
ฮ่องกง	1.4	0.9	0.9	0.7	0.7	13.8	-14.9	2.4
จีน	0.3	0.2	0.3	1.2	0.6	-52.5	17.0	1.9
อื่น ๆ	3.6	3.5	2.8	1.6	2.4	49.1	-9.7	6.7
รวม	35.2	30.5	29.3	23.6	31.1	32.0	-3.0	100

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
ประมวลผลโดย สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 27: ราคาข้าวโลกจากผู้ส่งออกสำคัญ ปี 2563 – 2567 (เหรียญสหรัฐต่อดัน)

ชนิดข้าว	ปี	สหรัฐฯ	อูรูกวัย	ไทย	เวียดนาม	อินเดีย	ปากีสถาน
ข้าวขาว 4%-5% /100% B	2563	596.8	553.6	514.6	-	-	-
	2564	570	587.3	475.7	-	-	-
	2565	648.7	533.7	450.7	-	-	-
	2566	720.8	669.8	567.3	-	-	-
	2567	763	793.9	603.8	-	-	-
	%YoY	5.9	18.5	6.4	-	-	-
	CAGR	6.3	9.4	4.1	-	-	-
ข้าวขาว 5%	2563	-	-	431	439.6	386.1	412.1
	2564	-	-	415.4	448.1	384.6	398.1
	2565	-	-	405.4	406.3	358.5	379.2
	2566	-	-	462.2	530.9	440	524.5
	2567	-	-	460.7	553.8	459.2	550.7
	%YoY	-	-	-0.3	4.3	4.4	5.0
	CAGR	-	-	1.7	5.9	4.4	7.5
ข้าวขาว 25%	2563	-	-	482.9	416.4	363	367.5
	2564	-	-	449.6	426.1	360.9	356.4
	2565	-	-	429.1	388.1	344.8	352.5
	2566	-	-	532.1	508.9	422.1	486.4
	2567	-	-	559.9	523.6	446.9	498.8
	%YoY	-	-	5.2	2.9	5.9	2.5
	CAGR	-	-	3.8	5.9	5.3	7.9
ข้าวหอมมะลิ/ข้าวหอม/ข้าวบาสมาดิ	2563	-	-	1,050.60	491.1	1,104.70	970.1
	2564	-	-	792.80	511.2	1,143.40	778.2
	2565	-	-	879.6	449.8	1,389.30	1068.1
	2566	-	-	891	580.6	1,537.80	1,204.10
	2567	-	-	960.8	626.7	1,293.10	937.90
	%YoY	-	-	7.8	7.9	-15.9	-22.1
	CAGR	-	-	-2.2	6.3	4.0	-0.8
ข้าวเหนียว	2563	894.8	-	1,064.00	570	-	-
	2564	1061	-	686.20	464.2	-	-
	2565	1,443.60	-	672.3	493.6	-	-
	2566	1,473.40	-	808.7	554.7	-	-
	2567	908.2	-	823.3	591.6	-	-
	%YoY	-38.4	-	1.8	6.7	-	-
	CAGR	0.4	-	-6.2	0.9	-	-
ข้าวนี้้ง	2563	-	-	512.3	-	373.8	-
	2564	-	-	470.3	-	369	-
	2565	-	-	450.7	-	369.6	-
	2566	-	-	558.6	-	433.4	-
	2567	-	-	594.2	-	513.3	-
	%YoY	-	-	6.4	-	18.4	-
	CAGR	-	-	3.8	-	8.3	-

ที่มา: Food and Agriculture Organization of United Nation: FAO, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 28: ราคาส่งออกข้าวไทยตามชนิดปี 2566 (เหรียญสหรัฐต่อตัน)

รายการ	ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
ข้าวขาว 100% B	2566	532.0	506.8	490.4	515.3	524.3	528.0	561.7	645.0	639.6	604.3	602.3	657.6	567.3
	2567	675.0	646.0	630.0	606.0	642.0	646.3	602.7	604.4	595.8	531.0	524.5	541.3	603.8
	%YoY	26.9	27.5	28.5	17.6	22.4	22.4	7.3	-6.3	-6.8	-12.1	-12.9	-17.7	6.4
ข้าวขาว 5%	2566	517.0	492.0	476.0	501.0	510.0	514.0	547.0	635.0	620.0	590.0	598.0	644.0	554.0
	2567	652.0	624.3	613.0	599.0	637.3	631.8	589.8	589.3	580.3	514.5	510.7	526.7	589.0
	%YoY	26.1	26.9	28.8	19.6	25.0	22.9	7.8	-7.2	-6.4	-12.8	-14.6	-18.2	6.3
ข้าวขาว 25%	2566	507.0	482.0	468.0	490.0	495.0	496.0	524.0	597.0	591.0	563.0	564.0	609.0	532.2
	2567	620.5	599.8	586.5	563.7	593.0	594.8	555.3	560.0	556.0	501.0	487.8	500.3	559.9
	%YoY	22.4	24.4	25.3	15.0	19.8	19.9	6.0	-6.2	-5.9	-11.0	-13.5	-17.8	5.2
ข้าวหอม มะลิ	2566	909.0	889.0	859.0	875.0	892.0	897.0	907.0	947.0	908.0	867.0	875.0	936.0	896.8
	2567	894.5	890.3	881.7	886.0	927.3	932.3	942.5	1,005.5	1,112.0	1,149.5	1,154.0	1,192.0	997.3
	%YoY	-1.6	0.1	2.6	1.3	4.0	3.9	3.9	6.2	22.5	32.6	31.9	27.4	11.2
ปลาย ข้าว	2566	473.0	448.0	437.0	453.0	446.0	435.0	448.0	482.0	476.0	469.0	486.0	494.0	462.0
	2567	489.3	491.3	483.7	468.0	478.0	469.0	445.3	461.8	477.0	443.3	405.3	411.7	460.3
	%YoY	3.4	9.7	10.7	3.3	7.2	7.8	-0.6	-4.2	0.2	-5.5	-16.6	-16.7	-0.4
ข้าว เหนียว	2566	782.0	767.0	734.0	738.0	741.0	749.0	796.0	934.0	975.0	900.0	795.0	794.0	808.8
	2567	813.3	789.3	752.0	750.0	804.0	812.3	820.5	840.8	876.5	912.3	830.3	843.3	820.4
	2567	4.0	2.9	2.5	1.6	8.5	8.4	3.1	-10.0	-10.1	1.4	4.4	6.2	1.4
ข้าวนึ่ง	2566	523.0	501.0	487.0	512.0	522.0	524.0	550.0	633.0	625.0	597.0	588.0	643.0	558.8
	2567	651.5	631.5	619.3	600.3	630.7	624.3	592.0	597.3	590.5	533.0	522.7	535.7	594.1
	%YoY	24.6	26.0	27.2	17.2	20.8	19.1	7.6	-5.6	-5.5	-10.7	-11.1	-16.7	6.3

ที่มา: Food and Agriculture Organization of United Nation: FAO และสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย, มีนาคม 2568

ตารางผนวกที่ 29: ราคาขายข้าวไทย ณ ที่นา ปี 2565 – 2567 (บาทต่อตัน)

รายการ	ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
ข้าวหอมมะลิ	2565	11,045	11,451	11,658	11,771	12,832	13,934	13,737	13,633	13,629	14,141	13,469	12,898	13,281
	2566	13,306	13,347	13,426	13,364	13,532	13,835	13,995	14,685	15,034	14,706	13,293	13,580	13,527
	2567	14,044	14,212	14,226	13,995	14,424	14,942	15,009	15,211	15,510	15,680	14,984	14,688	14,927
	%YoY	5.5	6.5	6.0	4.7	6.6	8.0	7.2	3.6	3.2	6.6	12.7	8.2	10.3
ข้าวเจ้า	2565	7,934	7,851	8,192	8,491	8,741	9,094	9,069	9,058	9,220	9,180	9,218	9,129	8,997
	2566	9,660	9,749	9,760	9,899	9,914	9,959	10,483	11,844	13,179	12,958	10,737	10,285	10,686
	2567	11,324	11,772	11,293	10,454	10,801	11,126	10,954	10,762	10,602	9,617	9,593	9,287	10,051
	%YoY	17.2	20.8	15.7	5.6	8.9	11.7	4.5	-9.1	-19.6	-25.8	-10.7	-9.7	-5.9
ข้าวเหนียว	2565	9,094	9,300	8,971	8,783	8,866	9,058	9,161	9,149	9,143	9,415	9,724	10,117	9,797
	2566	10,661	10,638	10,620	10,844	10,970	11,189	11,331	12,013	12,534	12,706	11,645	11,689	11,735
	2567	11,166	11,487	11,256	11,806	12,235	12,499	12,489	12,621	12,613	12,667	12,410	12,229	12,353
	%YoY	4.7	8.0	6.0	8.9	11.5	11.7	10.2	5.1	0.6	-0.3	6.6	4.6	5.3

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, มีนาคม 2568

ที่ปรึกษา

นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์

ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

นางพรพรรณนิล ศตวรรษารัง

ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์การค้าเกษตร

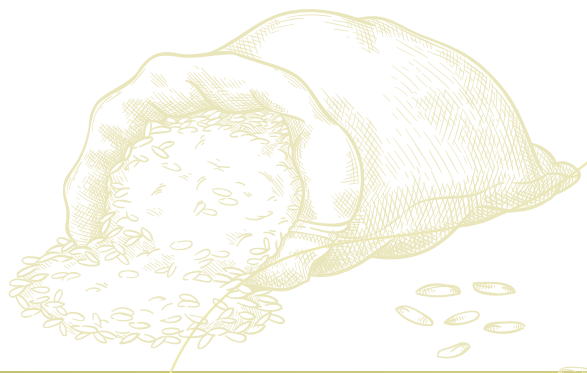
จัดทำโดย

กลุ่มงานยุทธศาสตร์การสร้างเสถียรภาพการค้าสินค้าเกษตร

กองนโยบายและยุทธศาสตร์การค้าสินค้าเกษตร

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

กระทรวงพาณิชย์

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
กระทรวงพาณิชย์